

Maija Saarivuori

Hanna Vaurio

PORIN SUOMALAISEN YHTEISLYSEON LUKION TOISEN
VUODEN OPISKELIJOIDEN
SUHTAUTUMINEN MAAHANMUUTTAJIIN

Sosiaalialan koulutusohjelma
Erityisryhmien ohjauksen koulutusohjelma

2011

PORIN SUOMALAISEN YHTEISLYSEON LUKION TOISEN VUODEN OPISKELIJOIDEN SUHTAUTUMINEN MAAHANMUUTTAJIIN

Saarivuori, Maija
Vaurio, Hanna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Erityisryhmien ohjauksen koulutusohjelma
Maaliskuu 2011
Ohjaaja: Kumpulainen, Pasi
Sivumäärä: 35
Liitteitä: 2

Asiasanat: nuoret, suhtautuminen, maahanmuuttajat

Opinnäytetyömme aiheena oli Porin suomalaisen yhteislyseon lukion toisen vuoden opiskelijoiden suhtautuminen maahanmuuttajiin. Tavoitteenamme oli selvittää, suhtautuvatko nuoret positiivisesti Suomessa asuviin maahanmuuttajiin ja uskovatko nuoret maahanmuuttajiin liitettyjä stereotypioita.

Toteutimme selvityksen aineiston keräämisen käyttäen empiiristä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Keräsimme selvityksen aineiston kyselylomakkeiden avulla Porin suomalaisen yhteislyseon toisen vuoden opiskelijoilta.

Opinnäytetyömme teoriaosuus perustuu muun muassa Magdalena Jaakkolan aikaisempiin tutkimuksiin sekä vuoden 2005 Nuorisobarometriin. Tarkastelemme teoriaosuudessa lisäksi muun muassa erilaisia maahanmuuttajien synnyttämiä yhteiskunnallisia ja poliittisia ristiriitoja ja keskustelun aiheita. Teoria pohjautuu ammattikirjallisuuteen sekä asiantuntijoiden toteuttamiin tutkimuksiin. Opinnäytetyössä raportoidaan myös kyselyn suunnittelusta ja toteutuksesta.

Selvityksen monivalintaosuus osoitti, että nuoret suhtautuivat maahanmuuttajiin melko myönteisesti. Avokysymyksen kahdeksan vastauksista ilmeni kuitenkin jonkin verran myös negatiivista suhtautumista ja ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohtaan. Vastauksista kävi myös ilmi, että nuoret uskovat vielä ainakin osittain maahanmuuttajiin liitettyihin stereotypioihin. Aihetta pitäisi kuitenkin tutkia laajemmin, jotta voitaisiin tehdä luotettavia johtopäätöksiä. Kysely vastaanotettiin hyvin Porin suomalaisessa yhteislyseossa ja nuoret tuntuivat olevan kiinnostuneita aiheesta ja vastasivat innolla.

THE ATTITUDES OF PORIN SUOMALAINEN YHTEISLYSEO HIGHSCHOOL SECOND YEAR STUDENTS TOWARDS IMMIGRANTS

Saarivuori, Maija

Vaurio, Hanna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Service Studies

Specialization in Counseling Groups with Special Needs

March 2011

Supervisor: Kumpulainen, Pasi

Number of pages: 35

Appendices: 2

Key words: young people, attitudes, immigrants

The topic of our thesis was what kind of attitudes Porin suomalainen yhteislyseo highschool second year students have towards immigrants. Our objective was to find out whether the young people have positive attitudes towards immigrants living in Finland and whether or not they believe in stereotypes affiliated with immigrants.

Our research was conducted using the empirical qualitative method. We utilized questionnaires which were completed by Porin suomalainen yhteislyseo second year students.

The theory section of our thesis is, among others, based on Magdalena Jaakkola's earlier research and Nuorisobarometri (Youth barometer) of 2005. We also explore different kinds of societal and political contradictions and various issues related to immigrants. The theory is based on professional literature and research conducted by experts. Details of the planning and execution of the questionnaire is included.

The multiple choice section of our questionnaire indicates that the young people have quite positive attitudes towards immigrants. However, the answers of the open questions eight showed that there are some negative attitudes and prejudices towards immigrants. The responses also indicate that the young people, at least partially, still believe in stereotypes affiliated with immigrants. However, to make more reliable conclusions more research on the subject is required. The study was received well in Porin suomalainen yhteislyseo; the young people seemed interested in the subject and answered the questionnaire with enthusiasm.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	MAAHANMUUTTO	6
2.1	Maahanmuuton yleistyminen Suomessa.....	6
2.2	Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin	7
2.3	Rasismi	9
2.4	Syrjintä	9
2.5	Maahanmuuttopoliittista keskustelua Suomessa	10
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	13
3.1	Kyselylomakkeen laatiminen, toteutus sekä aineisto	13
3.2	Kyselyn teemat ja kysymysten valintaperustelut.....	14
3.2.1	Ensimmäinen teema-alue	14
3.2.2	Toinen teema-alue	15
3.2.3	Kolmas teema-alue	16
4	KYSELYN TULOSTEN ANALYSOINTI.....	17
4.1	Nuorten yleinen suhtautuminen	17
4.2	Sukupuolen merkitys vastaajan mielipiteissä	21
4.3	Vastaajan lähipiiriin kuuluvien maahanmuuttajien vaikutus vastaajan mielipiteisiin maahanmuutosta	25
4.4	Vanhempien oletetun suhtautumisen vaikutus vastaajan omiin mielipiteisiin ...	26
4.5	Suhtautuminen maahanmuuttajiin työntekijöinä	28
4.6	Stereotyyppien vaikutus nuorten asenteisiin	30
5	YHTEENVETO JA POHDINTA	33
	LÄHTEET	
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Maahanmuutto Suomeen lisääntyy koko ajan, mikä synnyttää erilaisia ongelmatilanteita erilaisten kulttuurien kohdatessa. Meissä erityistä mielenkiintoa herättää nuorten suhtautuminen ja asenteet maahanmuuttajiin, osittain siksi, että osa nuorista toimii tulevaisuudessa Suomen päättäjinä. Nuorten asenteet saattavat kertoa myös lähitulevaisuuden asenteista; kun nuoret suhtautuvat maahanmuuttajiin positiivisesti, se vaikuttaa myös oletetusti heidän jälkeläistensä mielipiteisiin. Koska olemme molemmat kotoisin Satakunnasta ja opiskelemme Porissa, meitä kiinnosti erityisesti porilaisten nuorten mielipiteet. Lukioikäiset ovat siirtymässä nuoruudesta aikuisuuteen ja heidän mielipiteensä sekä ymmärryksensä ympäröivästä maailmasta on muokkaantumassa. Vaikka lukioikäisten nuorten mielipiteet voivat muuttua jopa rajusti tulevaisuudessa, silti selvityksemme voi antaa jonkin näköistä viitettä siitä, mitä ne saattavat olla lähitulevaisuudessa.

Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajia kohtaan on vuosien saatossa muuttunut yhä positiivisemmaksi. Suomeen tulee lisää maahanmuuttajia erilaisten syiden vuoksi, esimerkiksi työn perässä tai pakolaisena. Kun maahanmuuttajia on Suomessa yhä enemmän, luultavasti kontaktit suomalaisten ja maahanmuuttajien välillä kasvavat ja oletetusti myös asenteet muuttuvat positiivisemmiksi. Viimeaikaisten tutkimusten mukaan nuorten asenteet maahanmuuttajia kohtaan ovat kuitenkin lähivuosina koventuneet.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, suhtautuvatko porilaiset lukioikäiset nuoret positiivisesti maahanmuuttajiin ja uskovatko he erilaisia stereotyyppioita, joita maahanmuuttajiin yhdistetään. Toteutimme selvityksen kyselytutkimuksena Porin suomalaisen yhteislyseon toisen vuoden opiskelijoille. Kyselylomake rakennettiin edellä mainittujen tutkimuskysymysten pohjalta.

Toivomme, että tutkimuksesta saamamme tieto herättäisi nuorten mielenkiinnon aiheetta kohtaan sekä saisi heidät etsimään tietoa aiheesta. Pyrimme siis keräämillämme tiedoilla muodostamaan jonkinlaisen kuvan Porin lukioikäisten nuorten suhtautumisesta maahanmuuttajiin.

2 MAAHANMUUTTO

2.1 Maahanmuuton yleistyminen Suomessa

Monikulttuurisuutta voidaan määritellä monella eri tapaa. Monikulttuurisesta yhteiskunnasta kertoo sen kulttuurinen heterogeenisyys. Monista eri syistä tapahtuneet kansojen muutot ja liikkuminen ovat synnyttäneet etnisesti ja kulttuurisesti sekoittuneita yhteiskuntia jo monien vuosisatojen ajan. Monikulttuurisuus onkin erilaisten kulttuurien välistä yhteistoimintaa ja tasa-arvoista rinnakkaiseloä. Monikulttuurisuutta on luonnehdittu myös kokemukseksi, joka kulttuurien kohtaamisen kautta lisää erilaisuuden hyväksymistä ja purkaa ennakkoluuloja sekä rikastuttaa molempia osapuolia. (Monikulttuurinen ohjausklänikka 2011.)

Suomeen muuttaa nykyään yhä enemmän ja enemmän maahanmuuttajia. Maahanmuuttajaksi määritellään virallisessa kielenkäytössä Suomeen vuodeksi tai pidemmäksi aikaa asettava ulkomaalainen. Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen joukko erilaisia ihmisiä, heitä ei voi lokeroida yhteen muottiin. He muuttavat Suomeen hyvin erilaisista maista, olosuhteista ja syistä. Maahanmuuttajataustaiseksi kutsutaan yleensä henkilöä, joka on toisen tai useamman polven maahanmuuttaja. (Salonen & Villa 2005, 20.) Suomen Ulkomaalaislaissa (301/2004) määrätään ulkomaalaisten maahantulosta, maastalähdöstä sekä oleskelusta ja työnteosta Suomessa. Lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa sekä edistää hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälisen suojelun antamista ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia kunnioittaen sekä ottaen huomioon Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset. (Ulkomaalaislaki 301/2004.)

Maahanmuutto Suomeen alkoi yleistyä vasta 1990-luvulla, vaikka jo 1980-luvulla maahanmuutto oli voimakkaampaa kuin maastamuutto. Tuolloin maahanmuuttajista suurin osa oli Ruotsista tulevia paluumuuttajia. Vuosina 1989–1991 maahanmuuttajien lukumäärä kasvoi kolme kertaa niin paljon kuin koko 1980-luvun aikana. Suomi oli muuttumassa monokulttuurisesta maasta monikulttuuriseksi valtioksi. Monikulttuuristumisen mukana tulivat myös erilaiset ristiriidat, eikä suomalaisten sopeutuminen maahanmuuttajiin tai maahanmuuttajien sopeutuminen suomalaisiin ole sujunut ongelmitta. (Ellonen 2006, 6.) Nykyään puhutaan paljon kansainvälistymisestä, se on ikään kuin aikamme trendi. Yhä useammat nuoret lähtevät vaihtoon koulusta, vapaaehtoistyöhön tai reppureissaamaan maailmalle. Osa nuorista pitää mahdollisena myös pysyvää tai väliaikaista muuttoa ulkomaille. Moni nuori kuitenkin tuntee, että vaikka heillä on oikeus muuttaa ulkomaille, ei oven Suomeen pitäisi olla auki ulkomaalaisille (Wilska 2005, 8).

Maahanmuuttajien osuus Suomen väestöstä on vielä verrattain pieni sekä absoluuttisesti että suhteessa väestön kokoon (Salonen ym. 2005, 21). Suomessa on esimerkiksi pakolaisia suhteellisen vähän verrattain väestöiltään vastaavan kokoihin Tanskaan ja Norjaan (Pohjanpää ym. 2003, 10). Yleisimpiä syitä muuttaa Suomeen ovat paluumuutto, pakolaisuus ja turvapaikan hakeminen, avioituminen ja muut perhesyyt (Salonen ym. 2005, 21).

2.2 Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin

Erikoistutkija Magdalena Jaakkolan (2009, 5) mukaan suomalaisten yleinen suhtautuminen maahanmuuttajiin kaikissa väestöryhmissä on viimeisen 20 vuoden aikana muuttunut suopeammaksi. Vuonna 2007 tekemässä tutkimuksessaan Jaakkola (2009, 33) selvitti, että Helsingissä, Turussa ja Tampereella suhtautuminen eri syistä maahanmuuttaneisiin on myönteisempää kuin muissa kaupungeissa ja maaseuduilla. Lähes puolet Suomessa asuvista ulkomaankansalaisista asuvat pääkaupunkiseudulla. Jaakkolan (2009, 32) tutkimuksen mukaan henkilökohtaiset kontaktit maahanmuuttajien kanssa vaikuttavat positiivisesti suomalaisten asenteisiin. Tutkimuksessa todet-

tiin, että nuoret naiset suhtautuivat maahanmuuttajiin myönteisimmin kaikista tutkituista. Nuorten (15–24 -vuotiaiden) sekä 50 vuotta täyttäneiden suhtautuminen oli yleisesti positiivisempaa kuin muiden tutkimukseen osallistuneiden. Kaikkein negatiivisimmin maahanmuuttajiin suhtautuivat iäkkäät naiset. (Jaakkola 2009, 5, 17, 32–33.)

Jaakkolan (2009, 32) tutkimuksen perusteella voi päätellä, että kontaktilla maahanmuuttajien kanssa on positiivinen vaikutus suomalaisten suhtautumisessa maahanmuuttaja-asioihin. Koska pääkaupunkiseudulla asuu lähes puolet Suomessa asuvista ulkomaan kansalaisista, on kontaktihypoteesin mukaan järkeen käyvää, että siellä suhtaudutaan positiivisemmin maahanmuuttajiin kuin siellä, missä ei ole paljon maahanmuuttajia. Tampere ja Turku kuuluvat Suomen suurimpiin kaupunkeihin, joten luultavasti myös niihin on asettunut paljon maahanmuuttajia, joten asenteet ovat niissäkin muuttuneet yhä positiivisemmiksi. Ennakkoluulot pelaavat luultavasti suurta osaa suomalaisten suhtautumisessa maahanmuuttajiin. Monet suomalaiset voivat ajatella kielteisesti maahanmuuttajista, mutta he eivät välttämättä tunne yhtään Suomessa asuvaa ulkomaan kansalaista. Tällainen ennakkoluuloisuus voi johtaa mahdolliseen syrjintään sekä siihen, että ei edes haluta tutustua maahanmuuttajiin. Vuonna 2004 tuli voimaan yhdenvertaisuuslaki (21/2004), joka kieltää syrjimisen muun muassa kansalaisuuden sekä kielen vuoksi. Lain myötä syrjintään puuttuminen laillisin keinoin on parantunut. (Salonen ym. 2006, 1, 30.)

Maahanmuuttajiin suhtautuminen on siis menossa positiivisempaan suuntaan. Suomeen tulee lisää maahanmuuttajia joka vuosi ja oletetusti myös kontaktit suomalaisten ja maahanmuuttajien välillä voivat sen seurauksena lisääntyä. Yhdenvertaisuuslaki on säädetty, jotta syrjintää voidaan ehkäistä ja siihen voidaan puuttua. Maahanmuuttaja-asiat ovat jatkuvasti polttavana puheenaiheena Suomen mediassa ja politiikassa. Tulevaisuudesta emme voi sanoa, mihin suuntaan Suomessa liikutaan maahanmuuttaja-asioissa, mutta ainakin asioista keskustellaan julkisesti ja suomalaisten asenteita maahanmuuttajia kohtaan tutkitaan. Oletetusti julkinen keskustelu maahanmuuttaja-asioista sekä asennetutkimusten julkaiseminen saa suomalaiset miettimään omaa asennettaan maahanmuuttajia kohtaan ja he saavat ajankohtaista sekä oikeaa tietoa maahanmuuttoon liittyvistä asioista.

2.3 Rasismi

Rasismilla tarkoitetaan yleensä rotusyrjintää tai rotusortoa, mutta rasismi ja siihen liittyvä syrjintä, epäluuloinen suhtautuminen ja halveksunta saattavat kohdistua kehen tahansa ihmiseen, jolla on erilainen ulkonäkö ja kulttuuri. Klassisesti määriteltynä rasismi koostuu kuvitelmista, joiden mukaan tietty ihmisryhmä on toista ryhmää moraalisesti, älyllisesti ja kulttuurisesti ylivoimainen ja jonka ylivoimaiset ominaisuudet periytyvät aina eteenpäin sukupolvelta toiselle. Näin ollen sekä muukalaisviha että rasismi voidaan määritellä sekä kielteisiksi kuvitelmiksi yksilöistä että kielteiseksi asenteiksi heitä kohtaan siksi, että he kuuluvat johonkin tiettyyn kansalliseen, etniseen, uskonnolliseen tai kulttuuriryhmään. (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 28.)

Sisäasiainministeriö on teettänyt vuodesta 1997 lähtien säännöllisesti selvityksiä poliisin tietoisuuteen tulleesta rasistisesta rikollisuudesta. Näistä selvityksistä ilmenee pahoinpitelyn olleen kaikkina vuosina yleisin rasistinen rikos. Valtaosa rasistisesta rikollisuudesta tapahtuu pimeällä ilta- ja yöaikaan, ja tapahtumapaikkana on julkinen ulkoilmapaikka. Yllättävää on, että suurin osa rasistisesta rikollisuudesta kohdistuu henkilöihin, jotka ovat Suomen kansalaisia sekä syntyneet Suomessa. Toiseksi suurin joukko uhreista oli somaleja, ja yleisesti ottaen uhrit ovat olleet pääosin nuorehkoja miehiä. (Ellonen 2006, 6-10.) Vuonna 2007 poliisin tietoon tulleiden 454 rasistiseksi luokiteltavaan rikosilmoitukseen oli merkitty yhteensä 698 epäiltyä rasistista rikosta. Aiempiin vuosiin verrattuna suhde on ollut nouseva, mutta juuri vuonna 2007 lähtenyt laskusuuntaan. (Joronen 2007, 27.)

2.4 Syrjintä

Syrjinnällä tarkoitetaan ihmisten välisiin eroihin perustuvaa ei-hyväksyttävää erottelua. Syrjintä kohdistuu useimmiten vähemmistöihin, mutta erotuksena aikaisempiin vuosiin syrjintää ei enää nimenomaan nähdä vain vähemmistöjä koskevana ilmiönä.

Kuka tahansa voi kokea syrjintää, ja syrjinnän ehkäiseminen on eduksi koko yhteiskunnalle. Syrjintä on myös kielletty monissa kansainvälisissä sopimuksissa ja kansallisissa laeissa, kuten Suomen perustuslaissa. Yhdenvertaisuuslaissa (21/2004) syrjinnäksi määritellään välittömän syrjinnän lisäksi myös välillinen syrjintä, häirintä sekä käsky syrjiä. Timo Makkonen on todennut, että syrjinnän muodot ovat tänä päivänä useimmiten hienovaraisia ja peiteltyjä, joten niitä on erittäin vaikea paljastaa ja tuoda tietoisuuteen. Pahimmillaan syrjintä johtaa syrjittävän totaaliseen syrjäytymiseen. (Lepola & Villa 2007, 9-12.)

Oikeusasiamiehelle saapui vuonna 2006 yhteensä 3662 syrjinnästä aiheutuvaa kantelua, joista ulkomaalaisvirastoa koski 47, rasismia 10, saamelaisasioita 2, romaneja 1, syrjintää 41 sekä kieliasioita 58. Eri laeissa on olemassa lukuisia säädöksiä siitä, millä kielellä henkilöllä on oikeus saada Suomessa palveluja eri kunnissa ja viranomaisissa. Laeissa on myös säädöksiä oikeudesta ylläpitää omaa kieltä ja kulttuuria. Monesti maahanmuuttajilla tuleekin Suomessa syrjitty olo tilanteissa, joissa he eivät saa palvelua omalla kielellään, vaikka kokevat olevansa oikeutettuja siihen. Kuten tutkimuksemme analysointiosiossa ilmenee myös omien vastaajiemme vastauksista, uskontoa, kulttuuria ja etnisyyttä ei ole aina helppoa erottaa toisistaan. Esimerkiksi musliminaiseen kohdistuva syrjintä voi liittyä etniseen taustaan, uskontoon tai kulttuuriin ja siihen liittyvään pukeutumiseen. Uskontojen ja vakaumuksien osalta ei varsinaista uskonnollisen syrjinnän seurantaan tehdä järjestelmällisesti. Suomessa muslimit joutuvat ehkä ensimmäistä kertaa elämässään neuvottelemaan muun muassa rukouksista, juhlapäivistä ja pukeutumisesta kouluissa tai työnantajan kanssa. Myös vähemmistöuskontojen opetuksessa on puutteita opettajankoulutuksessa ja oppimateriaaleissa. (Lepola ym. 2007, 110, 116, 156, 158 ja 160.)

2.5 Maahanmuuttopoliittista keskustelua Suomessa

Maahanmuutto on Suomen mediassa usein esillä oleva aihe, jatkuvasti kirjoitellaan erilaisista ristiriidoista koskien mm. Suomen maahanmuuttopoliitikkaa. Maahanmuuttajia on monenlaisia, kuten kappaleessa Maahanmuuttajat Suomessa tulee ilmi. Osa maahanmuuttajista on Suomen valtion vastaanottamia kiintiöpakolaisia, joilla

tarkoitetaan UNHCR:n (The United Nations Refugee Agency) pakolaisiksi luokittelemia henkilöitä sekä muita kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia ulkomaalaisia. Kiintiö määritteli eduskunnan hyväksymän talousarvion mukaisesti. (Sisäasiainministeriö 2011.) Tilastojen mukaan vuonna 2008 Suomessa haki oleskelulupaa 20 790 ulkomaalaista EU-maiden ulkopuolelta, luku oli 9 % pienempi kuin edeltävänä vuonna 2007. Turvapaikkaa vuonna 2008 Suomesta haki 5 988 henkilöä. (Seudullinen monikulttuurinen tietopalvelukeskus 2011.)

Uusi poliittinen puolue Muutos 2011 haluaa antaa kansalaisille enemmän päätösvaltaa vaalien välisenä aikana, ei vain silloin, kun äänestyskopit ovat auki. Tiukkaa linjaa puolue vetää mm. maahanmuuttoasioissa. Heidän tavoiteohjelmansa mukaan Suomen valtion tulee ensisijaisesti huolehtia Suomen ja suomalaisten hyvinvoinnista. Tämä tarkoittaa heidän mukaansa mm. sitä, että oleskelulupia ei myönnetä muille kuin turvapaikkaan oikeutetuille hakijoille. Suojelutarpeen, humanitaarisen suojelun, toissijaisen suojelun, inhimillisen syyn tms. vuoksi, Muutos 2011 puolueen mielestä, ei tulisi myöntää oleskelulupaa, sillä maahanmuuttajat, poikkeuksena työn vuoksi saapuneet, rasittavat Suomen valtiota taloudellisesti. (Muutos 2011 2011.) Myös Perussuomalainen puolue on kritisoinut Suomen maahanmuuttopolitiikkaa kovalla kädellä. Heidän mukaansa kansanvallan toimintamahdollisuuksia ei saa heikentää erilaisilla lyhytnäköisillä monikulttuurisuushankkeilla, jotka saattavat vahingoittaa suomalaisten veronmaksuhalukkuutta ja palvelujärjestelmää. (Saarakkala 2011.)

Pehmeämpää maahanmuuttopolitiikkaa edustaa mm. Vasemmistoliitto, jonka mukaan kaikille maailman ihmisille kuuluu samat oikeudet, eikä valtion rajojen pitäisi estää ihmisiä muuttamasta paremman elämän toivossa (Vasemmistonuoret 2011). Mistä johtuu, että Suomessa suhtaudutaan hyvin eri tavalla maahanmuuttoon kuin monessa muussa maassa? Syitä on luultavasti monia, yksi niistä voi liittyä historiaamme Ruotsin ja Venäjän vallan alla ja vaikeuksien kautta itsenäistymiseen. Monet suomalaiset siis ehkä haluavat pitää Suomen itsellään, ehkä he pelkäävät muiden kulttuurien ja muista maista tulevien henkilöiden muuttavan Suomea ja suomalaisten identiteettiä.

Toinen asia, joka on noussut vahvasti esille viime vuosina mediassa, on suomalainen kulttuuri ja ongelmat sen kohdatessa vieraita kulttuureja. Konflikteja on syntynyt

mm. koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Perusopetuslaissa (628/1998) ja -asetuksessa säädetään erilaisista koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Muutamat kouluaineet aiheuttavat ristiriitaisia tunteita varsinkin muslimiperheissä. Musiikintunnilla soittimien ja kristillisen hengellisen musiikin käyttö tuottavat tunteihin osallistuville muslimioppilaille ongelmia. Myös kuvaamataito ja liikunta ovat muslimioppilaille ongelmallisia erilaisten uskonnollisten säädösten vuoksi. Kouluissa järjestettävät juhlatilaisuudet, kuten joulu- ja kevätjuhlat tuottavat myös ongelmia. Muslimit toivoisivat heille järjestettävän vaihtoehtoisesti omia tilaisuuksia tai kristillisten piirteiden jättämistä pois koulujen juhlatilaisuuksista. (Ellilä 2011.)

Moni suomalainen on kuitenkin sitä mieltä, että edellä mainitut asiat, kuten erilaiset juhlatilaisuudet ja niiden kristilliset piirteet kuuluvat suomalaiseen kulttuuriin ja perinteeseen, joten maahanmuuttajilla ei ole oikeutta vaatia niiden poistamista koulu- maailmasta. Koulutusministeri Henna Virkkunen on ilmaissut joulujuhlan ja Suvivirren laulamisen kuuluvan hänen mielestään suomalaiseen kulttuuriperintöön, joten hänen näkemyksensä mukaan niitä ei tarvitse kouluissa rajoittaa (Mölsä 2008). Kokoomuksen puheenjohtaja, valtiovarainministeri Jyrki Katainen on kommentoinut mielipidettään koulujen joulujuhlasta. Kataisen mielestä kouluilla on oikeus ja velvollisuus siirtää suomalaista kristillistä jouluperinnettä eteenpäin. Hänen mielestään suvaitsevaisuuteen ei kuulu omien perinteiden lopettaminen kohteliaisuudesta muita perinteitä kohtaan. Katainen muistutti myös, että perusturvalakivaliokunta on todennut kristillisten jouluperinteiden olevan osa suomalaista kulttuuria, ei uskonnon harjoittamista. (Jaakonaho 2010.)

Maahanmuuttajat sekä heihin liittyvät kulttuuri- ja perinne-erot on luultavasti yksi ikiaikaisista kysymyksistä, josta syntyy jatkuvasti uusia konflikteja ja puheenaiheita. Tulevaisuudessa kuitenkin Suomeen tulee luultavasti muuttamaan henkilöitä yhä useammasta maasta ja yhä enemmän. Siksi onkin mielestämme tärkeää, että kouluissa keskusteltaisiin maahanmuuttoon liittyvistä asioista ja lisättäisiin nuorten tietoa ja valmiutta keskusteluun asian tiimoilta.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Kyselylomakkeen laatiminen, toteutus sekä aineisto

Halusimme selvittää Porin lukioikäisten nuorten suhtautumista maahanmuuttajiin. Toteutimme opinnäytetyömme kyselytutkimuksena (LIITE 1), johon osallistuivat Porin suomalaisen yhteislyseon lukion toisen vuoden opiskelijat. Kyselyymme vastasi 105 oppilasta koulun toisen vuoden 130 opiskelijasta. Sovimme kyselyn toteuttamisajankohdasta etukäteen PSYL:n rehtorin Kari Mäntylän kanssa (LIITE 2). Lähes tyimme häntä alustavasti sähköpostilla, jolla saimme luvan kyselyn toteuttamiseen lukiossa. Toteutimme kyselyn 13.1.2011 ryhmänohjaajien avustuksella PSYL:ssa. Meitä kiinnosti selvittää Porin lukioikäisten nuorten suhtautumista maahanmuuttajiin, sillä monikulttuurisuus koskettaa nuorten arkea useammin ja voimakkaammin kuin aikuisten arkea. Näin ollen nuorten on pakko ottaa kantaa tähän kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen muutokseen. (Wilska 2005, 98.)

Tarkoituksenamme oli selvittää suhtautuvatko nuoret positiivisesti maahanmuuttajiin ja uskovatko nuoret erilaisiin stereotypioihin, joita maahanmuuttajiin liitetään. Kyselylomake rakennettiin näiden tutkimuskysymysten pohjalta. Aloitimme tutkimalla vuoden 2005 nuorisobarometria, josta saimme selville nuorten asenteiden koventuneen viimeaikaisissa tutkimuksissa (Wilska 2005, 99). Toisena tärkeänä lähteenä tutkimuslomakkeemme laatimisessa käytimme Magdalena Jaakkolan erilaisia tutkimuksia, joista saimme selville suomalaisten yleisen asenteen muuttuneen positiivisemmaksi 1990-luvun laman jälkeen (Jaakkola 1999, 3). Asenteet ovat luultavasti muuttuneet huomattavasti 2000-luvun aikana eikä uuden laman vaikutusta asenteisiin voida vielä täysin arvioida.

Kyselylomaketta varten keräsimme ensin paperille osa-alueita, joita halusimme selvittää ja tämän jälkeen aloimme muokata asioita kysymyksiksi ja väittäviksi. Kyselylomakkeen laatimisessa otimme huomioon vastaajien iän sekä koulutustason. Kysyimme kysymyksiä, joiden ajattelimme koskettavan lukioikäisten nuorten elämää sekä kysymyksiä, joihin heitä saattaisi kiinnostaa ottaa kantaa. Tarkoituksena oli, että kysymykset olisivat kielellisesti sellaisia, jotka jokainen vastaaja ymmärtäisi. Selitimme erikseen kyselylomakkeessa käyttämämme käsitteet. Riskinä kyselyssä oli, että kysymykset olisivat johdattelevia.

3.2 Kyselyn teemat ja kysymysten valintaperustelut

Kyselylomaketta laatiessamme jaoimme kysymykset kolmeen eri pääteemaan. Teemat valitsimme tutkimusongelmamme, kuinka Porin lukioikäiset nuoret suhtautuvat maahanmuuttajiin, perusteella. Aloitimme kyselyn kysymällä vastaajan sukupuolta. 52 % vastaajista oli naisia ja 48 % miehiä. Halusimme tietää, vaikuttaako vastaajan sukupuoli merkittävästi vastauksiin.

3.2.1 Ensimmäinen teema-alue

Ensimmäisellä teema-alueella halusimme selvittää, kuuluuko vastaajien lähipiiriin maahanmuuttajia, miten vastaajien oma lähipiiri vaikuttaa heidän henkilökohtaiseen suhtautumiseensa maahanmuuttajia kohtaan sekä lähipiirin suhtautumisen maahanmuuttajiin. Lomakkeen ensimmäinen, toinen, kolmas ja seitsemäs kysymys liittyvät tähän teema-alueeseen. Maahanmuuttajia muuttaa jatkuvasti lisää Suomeen ja näin ollen myös kohtaamiset maahanmuuttajien ja syntyperäisten suomalaisten välillä lisääntyvät (Jaakkola 2005, 30). Seitsemännellä kysymyksellä halusimme selvittää, miten nuoret suhtautuvat maahanmuuttajiin mahdollisina tulevina puolisoina. Väestöliiton vuonna 2005 julkaiseman tutkimuksen mukaan avioliitot Suomessa vakitui-

sesti asuvien Suomen kansalaisten ja ulkomaalaisten välillä ovat määrällisesti lisääntyneet. Suomessa asuvista avioliitossa olevista ulkomaalaisista 47 % on aviossa suomalaisen puolison kanssa. (Alitolppa-Niitamo, Söderling & Fågel 2005, 24.)

3.2.2 Toinen teema-alue

Toisena teemana on monikulttuuristuminen ja siihen suhtautuminen. Kysymykset numero neljä, kaksikymmentä, kaksikymmentäyksi ja kaksikymmentäkolme liittyvät maahanmuuttajien kulttuurin ja uskonnon hyväksymiseen. Neljännellä kysymyksellä halusimme testata vastaajien tietämystä ja mediatietoutta. Väestötilastoja tarkastellessa Suomessa arvellaan olevan noin 30 000 muslimia. Muslimit toteuttavat uskontoaan monella eri tapaa. Uskonto ja kulttuuri usein sekoittuvat keskenään ja niitä on vaikea erottaa toisistaan. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 96.) Koraanissa kehoitetaan naista puheutumaan vaatimattomasti, eri muslimimaissa tätä Koraanin naiseen liittyvää kohtaa tulkitaan eri tavoin. Huivien ja burkhan käyttö nykyisissä muslimimaissa alkoi jo ennen islamin uskon syntyä, joten sillä ei ole mitään tekemistä islamin uskon kanssa. (Shaheen 2010.)

Kysymys kaksikymmentä kertoo vastaajien suhtautumisesta eri uskontoihin ja niiden harjoittajiin. Suomalaisista suurin osa kuuluu kristittyihin seurakuntiin, vaikka eivät harjoittaisi kristinuskoa (Suomen evankelis-luterilaisen kirkon www-sivut 2010). Maahanmuuttajat sen sijaan usein kuuluvat eri uskontokuntiin, kuten somalit, joista Tilastokeskuksen vuonna 2002 tekemän maahanmuuttajien elinolotutkimuksen mukaan 100 % kuului islamin uskoon tai piti sitä tärkeänä (Pohjanpää ym. 2003, 60). Kysymyksellä kaksikymmentäyksi tahdoimme saada selville, moniko vastaajista toivoisi eri kulttuurien näkyvän enemmän Suomessa. Mielestämme tämä oli hyvä kysymys, sillä vaikka nuoret kunnioittaisivat muita kulttuureja, ei se tarkoita, että he hyväksyisivät niitä omansa rinnalle. Kysymyksellä kaksikymmentäkolme halusimme selvittää kokevatko vastaajat maahanmuuttajien kulttuureja uhkana suomalaiselle kulttuurille. Halusimme myös tutkia kysymyksen suhdetta kysymykseen kaksikymmentäyksi.

Kysymykset yhdestätoista viiteentoista olivat erilaisia maahanmuuttajiin kohdistuvia negatiivisia väittämiä, jotka pohjustivat kysymystä kuusitoista. Siirtolaisuusinstituutin Siirtolaisuus –lehden 3/2010 mukaan maahanmuuttajanuoret tekevät Suomessa kantaväestön nuoriin verrattuna suhteessa enemmän rikoksia (Palander 2010, 14). Edellisten väittämien pohjalta vastaajat vastasivat kysymykseen kuusitoista, jolla halusimme selvittää, pitävätkö vastaajat tuntemiaan maahanmuuttajia erilaisina yleisestä käsityksestä, joka oli tarkoitus luoda kysymyksillä yhdestätoista viiteentoista. Kysymys yhdeksäntoista liittyy kysymykseen viisitoista.

3.2.3 Kolmas teema-alue

Kolmannella teema-alueella halusimme selvittää, kuinka nuoret suhtautuvat maahanmuuttajiin osana nuorten arkipäivää. Maahanmuuttajia voi kohdata osana suomalaista yhteiskuntaa monissa eri rooleissa muun muassa työyhteisöissä. Kysymykset viisi, kuusi, kahdeksan, yhdeksän, kymmenen ja kaksikymmentäkaksi käsittelevät vastaajan mielipidettä siitä, miten suomalaiset suhtautuvat maahanmuuttajiin ja kohtelevat heitä sekä omaa suhtautumista asiaan. Poliisiammattikorkeakoulun selvityksen mukaan vuonna 2005 poliisiasiaintietojärjestelmään kirjattiin yhteensä 669 rasisista rikosta, määrä on selvästi enemmän kuin edeltävinä vuosina. Yleisin rasistinen rikos oli aikaisempien vuosien tapaan pahoinpitely. (Ellonen 2006, 4.)

Kahdeksas kysymys oli avokysymys, jolla halusimme selvittää, onko joitakin kansallisuuksia tai etnisiä ryhmiä, joihin kuuluviin henkilöihin kohdistuu erityisiä ennakkoluuloja. Yhdeksännen kysymyksen lisäsimme kyselylomakkeeseen saadaksemme selville vastaajien mielipiteen siitä, pitäisikö Suomeen muuttaa lisää maahanmuuttajia. Toivoimme vastauksen myös kertovan meille vastaajan mahdollisista asenteista maahanmuuttajia kohtaan. ”Muissa eurooppalaisissa ja aiemmissa suomalaisissa tutkimuksissa on lähdetty olettamuksesta, jonka mukaan suhtautuminen ulkomaalaisten maahanmuuttoon riippuu ensisijaisesti siitä, koetaanko näiden uhkaavan omaa hyvinvointia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että maahanmuuttaja-asenteita selittävät

keskeisesti sosioekonomista asemaa koskevat uhkakuvat eli se, pelätäänkö maahanmuuttajien vievän kantaväestöltä työpaikkoja, asuntoja, sosiaalietauja jne.” (Jaakkola 1999, 65–66.) Kysymykset kymmenen ja kaksikymmentäkaksi liittyivät kysymykseen yhdeksän ja niiden kysymiseen liittyi samanlaiset motiivit.

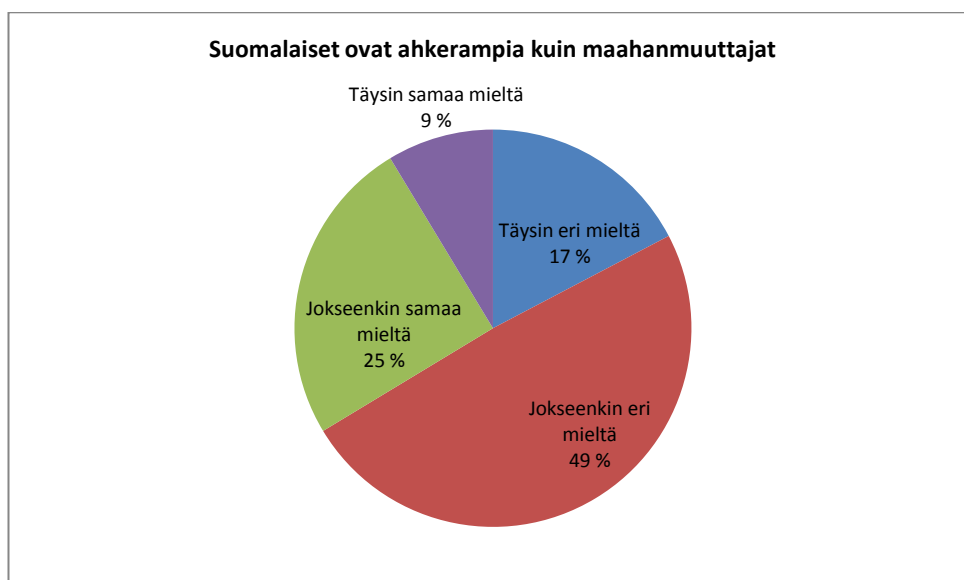
Kysymykset seitsemäntoista ja kahdeksantoista liittyivät maahanmuuttajiin lisätyövoimana. Tällä vuosikymmenellä suuret ikäluokat poistuvat Suomen työmarkkinoilta, jolloin työmarkkinoille syntyy aukko, jota suomalaiset työntekijät eivät välttämättä pysty täyttämään. Tällöin pitää pohtia erilaisia ratkaisuja tilanteeseen. Ehdotuksessa hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi on esitetty erityisesti työperustaisen maahanmuuton edistämistä. (Salonen ym. 2005, 21.) Suomessa asuvista ulkomaan kansalaisista 75 % oli työikäisiä vuonna 2001, kun suomalaisista työikäisiä oli 67 %. Maahanmuuttajille tehdyn tutkimuksen mukaan kuitenkin jopa 72 % koki tulleensa syrjityksi työpaikkaa hakiessaan maahanmuuttajataustansa vuoksi. (Pohjanpää, Paananen & Nieminen 2002, 18, 72.)

4 KYSELYN TULOSTEN ANALYSOINTI

4.1 Nuorten yleinen suhtautuminen

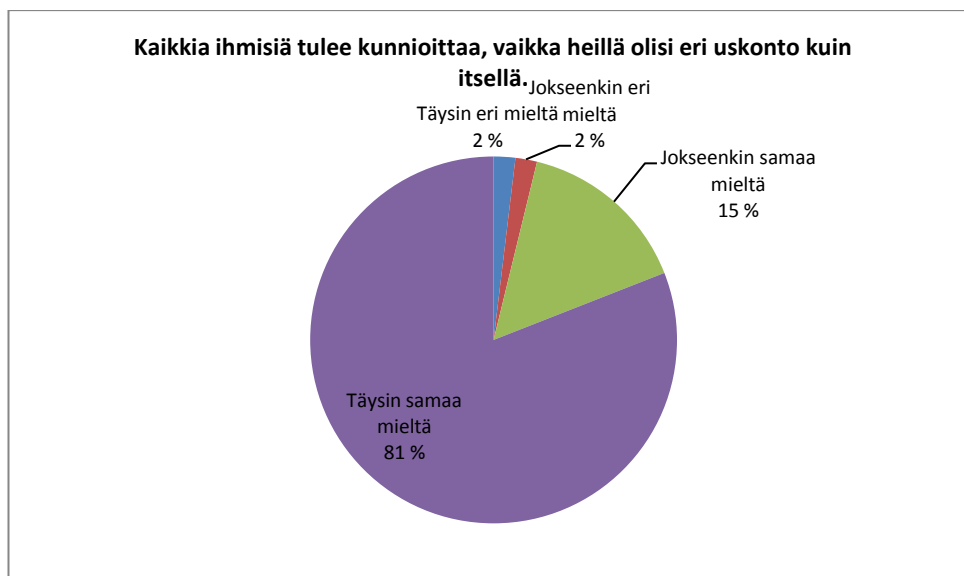
Kyselymme vastasi 105 Porin suomalaisen yhteislyseon lukion toisen vuoden opiskelijaa. Miesten ja naisten osuus vastanneista jakaantui melko tasaisesti. Yleinen mielipide kyselyyn vastanneiden keskuudessa oli se, että suomalaiset kohtelevat maahanmuuttajia huonommin kuin muita Suomessa asuvia ja että maahanmuuttajiin kohdistuu rasismia ja heitä syrjitään. 83 % vastaajista uskoi suomalaisten kohtelevan maahanmuuttajia eri tavalla kuin suomalaisia. Avokysymyksen viisi vastauksista il-

meni, että nuoret uskoivat suomalaisten suhtautuvan ennakkoluuloisesti, väheksyen ja syrjivästi maahanmuuttajia kohtaan. Kysymyksestä kuusi ilmeneekin, että jopa 92 % vastaajista koki suomalaisten olevan ennakkoluuloisia maahanmuuttajia kohtaan. Selvityksemme tuloksista kävi ilmi, että kyselyyn vastanneet nuoret suhtautuivat kuitenkin itse melko myönteisesti maahanmuuttajiin. Esimerkiksi kysymyksen neljätositä, suomalaiset ovat ahkerampia kuin maahanmuuttajat, vastaajista suurin osa, 66 %, oli täysin tai jokseenkin eri mieltä asiasta (kuvio 1). Avokysymyksen kahdeksan vastauksista kuitenkin selvisi, että nuorilla on yhä jonkin verran ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohtaan ja myös negatiivista suhtautumista ilmenee.

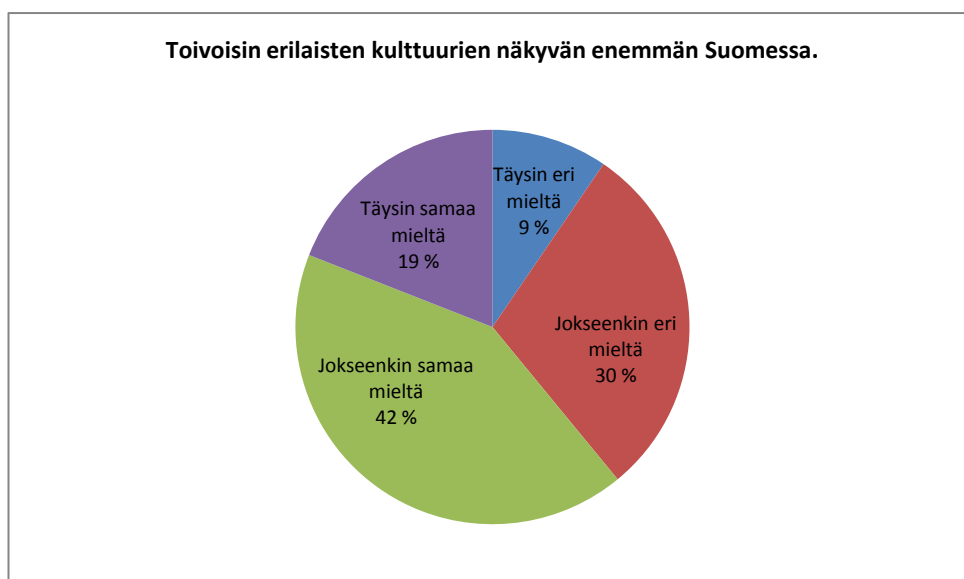

Kuvio 1. Suomalaiset ovat ahkerampia kuin maahanmuuttajat.

Väittämä yhdeksän, Suomeen tulisi muuttaa lisää maahanmuuttajia, jakoi kaikkien vastanneiden mielipiteet niin, että 41 % vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä ja saman verran jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Nuoret eivät kuitenkaan kokeneet maahanmuuttajien kulttuureja ja niihin liittyviä asioita uhkana suomalaiselle kulttuurille. Vastaajista valtaosa oli sitä mieltä, että kaikkia ihmisiä tulee kunnioittaa uskonnosta riippumatta (kuvio 2). Osa kysymyksistä kuitenkin jakoi vastaajien mielipiteet, kuten kysymys kaksikymmentäyksi (kuvio 3).

Kuvio 2. Kaikkia ihmisiä tulee kunnioittaa, vaikka heillä olisi eri uskonto kuin itsellä.

Kuvio 3. Toivoisin erilaisten kulttuurien näkyvän enemmän Suomessa.

Lähes puolet väittämään kaksikymmentäkaksi vastanneista oli jokseenkin eri mieltä siitä, että maahanmuuttajat vastaanotetaan Suomessa hyvin, 34 % oli kuitenkin jokseenkin samaa mieltä. Kysymyksessä viisi oli avoin jatkokysymys, johon vastattiin kirjoittamalla mielipide siitä, miten suomalaiset kohtelevat maahanmuuttajia eri tavalla kuin muita suomalaisia. Vastauksista ilmeni, että vastaajien mielestä yleisimpiä erilaisen kohtelun muotoja olivat ennakkoluuloisuus maahanmuuttajia kohtaan sekä syrjintä, kuten seuraavista vastaajien kommentteista voi huomata.

”ennakkoluuloja on paljon ja suhtautuminen on varautunut” - Nainen 1.

”he (maahanmuuttajat) ovat mediassa jatkuvasti esillä omana ryhmänä ja ihmisiltä kuulee jatkuvasti rasistisia juttuja, varsinkin vanhemmilta (ihmisiltä)” - Mies 1.

Kysymyksessä kahdeksan halusimme kysyä, suhtautuvatko vastaajat negatiivisesti johonkin tiettyyn kansallisuuteen tai etniseen ryhmään. Tästä avokysymyksestä selvisi osan vastaajista olevan sitä mieltä, että on jokin ryhmä, johon kuuluvaa henkilöä he eivät toivoisi naapurikseen, työkaverikseen tai koulukaverikseen. Nuorten vastaajien keskuudessa selvästi eniten ennakkoluuloja ja negatiivisia tunteita herättivät romanit. Maahanmuuttajista eniten ennakkoluuloja sekä negatiivisia tunteita kohdistui somaleihin sekä Lähi-idästä muuttaneisiin. Jotkin vastaukset olivat rasisminsävytteisiä.

”somalit, en vaa jotenki tykkää, ei vois keskittyä ku naurattais nii pirusti” – Mies 2.

”manne tai neekeri koska ovat epäluotettavaa sakkia (varkaita)” – Mies 3.

Toisista vastauksista ilmeni ennakkoluuloja sekä pelkoa terroristi-iskuista ja konflikteista, joita ääri-islamisteihin liitetään.

”joku henkilö joka olisi islaminuskoinen. Islamitakia ja koska islamilaisissa maissa tapahtuu kaikennäköisiä konflikteja” – Nainen 2.

Voimme siis avokysymyksen kahdeksan vastausten perusteella päätellä, että osalla nuorista on yhä edelleen negatiivisia ajatuksia maahanmuuttajista. Voiko heidän negatiivisen suhtautumisensa taustalla olla stereotyyppioista syntyneet ennakkoluulot sekä pelko vieraasta ja tuntemattomasta? Saamiemme tulosten perusteella tämä näyttäisi pitävän ainakin osittain paikkansa. Vaikka siis nuoret suhtautuvat melko positiivisesti maahanmuuttajiin, on myös negatiivista suhtautumista jonkin verran havaittavissa. Ehkä nuoret eivät oikein tiedä, miten suhtautua maahanmuuttajiin eri tilanteissa.

Yleisesti nuori voi ajatella maahanmuuttajista positiivisesti, mutta kohdatessaan maahanmuuttajan hän voi kuitenkin suhtautua varautuneesti.

Positiivisesti avokysymykseen vastanneet eivät nähneet merkitystä ihmisen etnisellä tai kansallisella taustalla. Osa kommentoi haluavansa tutustua henkilön luonteeseen paremmin ennen johtopäätösten tekemistä.

”en voi arvostella pelkän etnisen ryhmän tai kansallisuuden perusteella ihmisiä aivan kuten hekään eivät voi minua” – Mies 4.

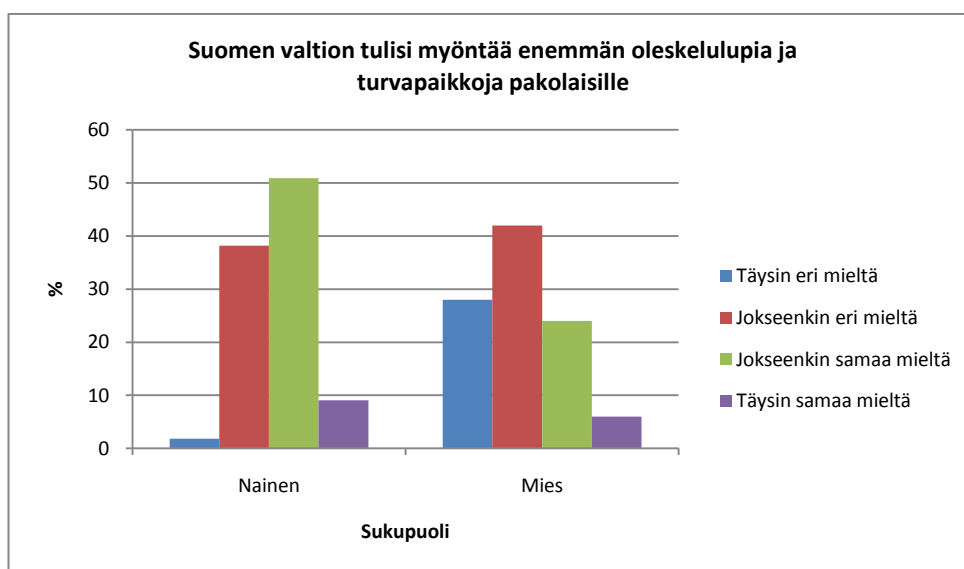
”ei ole koska ihmisen taustalla ei ole mitään väliä (pidän ihmisistä luonteiden perusteella)” – Nainen 3.

Vastaajista 81 % oli täysin samaa mieltä, 15 % jokseenkin samaa mieltä ja vain 2 % täysin eri mieltä siitä, että kaikkia ihmisiä tulee kunnioittaa uskonnosta riippumatta (kuvio 2). Kuitenkin maahanmuuttajista erityisesti islaminuskoiisiin kohdistui hieman negatiivisia ajatuksia, kuten edellä olevista avokysymysten vastauksista voi huomata. Nuoret halusivat kunnioittaa ihmisiä uskonnosta riippumatta, mutta eri uskonnosta tulevia maahanmuuttajia ei välttämättä oteta vastaan samalla tavalla ihmisenä. Esimerkiksi kysymyksestä kahdeksantoista ilmenee, että selvästi yli puolet vastaajista asettaisi tai saattaisi asettaa työnantajana suomalaisen työnhakijan maahanmuuttajan edelle. Ehkä nuorten on helpompi ymmärtää eri uskonnot kasvottomina ilmiöinä, mutta konkreettisenä henkilönä erilaisuus on vaikeampi hyväksyä.

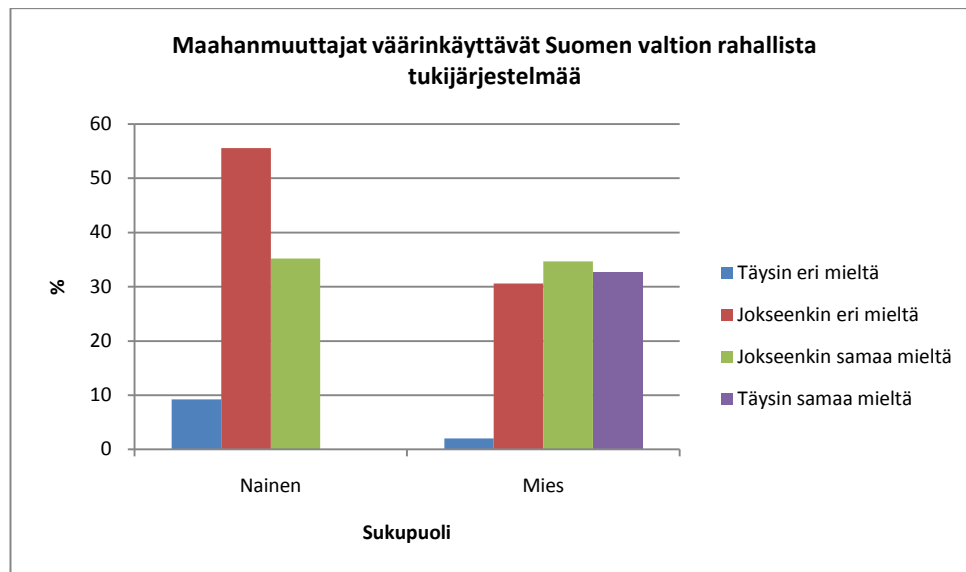
4.2 Sukupuolen merkitys vastaajan mielipiteissä

Vastanneista 52 % oli naisia ja 48 % miehiä. Olimme erittäin tyytyväisiä siihen, että sukupuolijakauma oli näin tasainen. Näin ollen saisimme paremmin käsityksen siitä, onko sukupuolella merkitystä siihen, miten on vastattu. Oletimme, että naispuoliset vastaajat suhtautuisivat maahanmuuttajiin positiivisemmin kuin miespuoliset vastaajat. Hypotesimme näyttäisi osuneen oikeaan, sillä yleisesti naispuolisten vastaajien

suhtautuminen maahanmuuttajiin oli hieman positiivisempaa kuin miespuolisten. Esimerkkinä tästä on kysymys kymmenen (kuvio 4), josta käy ilmi, että miesvastaajista 28 % oli täysin eri mieltä siitä, että Suomen valtion tulisi myöntää enemmän oleskelulupia ja turvapaikkoja pakolaisille. Naisvastaajista vain 2 % oli väittämän kanssa täysin eri mieltä. Kaikista vastanneista 40 % oli jokseenkin eri mieltä, mutta jopa 38 % oli jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Selkeä ero näkyi myös väittämässä viisitoista: maahanmuuttajat väärinkäyttävät Suomen valtion rahallista tukijärjestelmää (kuvio 5). Vastauksista ilmeni, että naisvastaajista kukaan ei ollut täysin samaa mieltä väittämän kanssa, kun taas miehistä 33 % oli täysin samaa mieltä. Kysymys yhdeksäntoista liittyi kysymykseen viisitoista ja kaikista vastanneista 42 % oli jokseenkin ja 26 % täysin samaa mieltä siitä, että maahanmuuttajille kuuluvat samat edut kuin suomalaisille.

Kuvio 4. Sukupuolen merkitys vastauksissa, tulisiko Suomen valtion myöntää enemmän oleskelulupia ja turvapaikkoja pakolaisille.

Kuvio 5. Sukupuolen merkitys vastauksissa, väärinkäyttävätkö maahanmuuttajat Suomen valtion rahallista tukijärjestelmää.

Kysymyksessä neljä kaikista vastanneista nuorista 71 % oli sitä mieltä, että koko varhaisen peittävän, vain kasvot tai osan kasvoista näyttävän kangasasusteen eli burkhan käyttöä Suomessa ei olisi syytä kieltää. Avoimen jatkokysymyksen vastauksista kävi ilmi, että monet vastanneet luulivat burkhan käytön kuuluvan islamin uskontoon, vaikka se kuuluu kulttuuriin. Kielteisesti vastanneiden yleinen mielipide oli, että jokaisella on oikeus pukeutua oman mielensä mukaan. Niiden vastanneiden mielestä, jotka halusivat kieltää burkhan käytön Suomessa yleisillä paikoilla, se ei ollut soveliaista, turvallista tai tasa-arvoa kunnioittavaa. Yllättäen huomattavasti suurempi osa miehistä, jopa 46 % halusi kieltää burkhan käytön Suomessa yleisillä paikoilla, kun taas naisista vain 15 % oli sitä mieltä. Avokysymyksen vastauksista selvisi, että miesten motiivi burkhan käyttökieltoon oli naisten aseman ja tasa-arvon parantaminen, kuten seuraavista miesten kommentteista voi havaita.

”Koska muutoin naisten on pakko sitä käyttää ja se on alentavaa.” – Mies 5.

”Naisen ei mielestäni tarvitse peittää itseään.” – Mies 6.

Seitsemännen kysymyksen vastauksista ilmeni, että jopa 62 % naisista piti mahdollisena tulevan puolisonsa olevan maahanmuuttaja, mutta miehistä taas 55 % ei pitänyt sitä mahdollisena. Väestöliiton tutkimuksen mukaan kuitenkin 1990-luvun alkupuol-

lella naiset solmivat miehiä useammin avioliiton ulkomaan kansalaisen kanssa, mutta tilanne on muuttunut päinvastaiseksi. Vuonna 2003 miesten osuus avioliitoista ulkomaan kansalaisten kanssa oli yli puolet. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 24.)

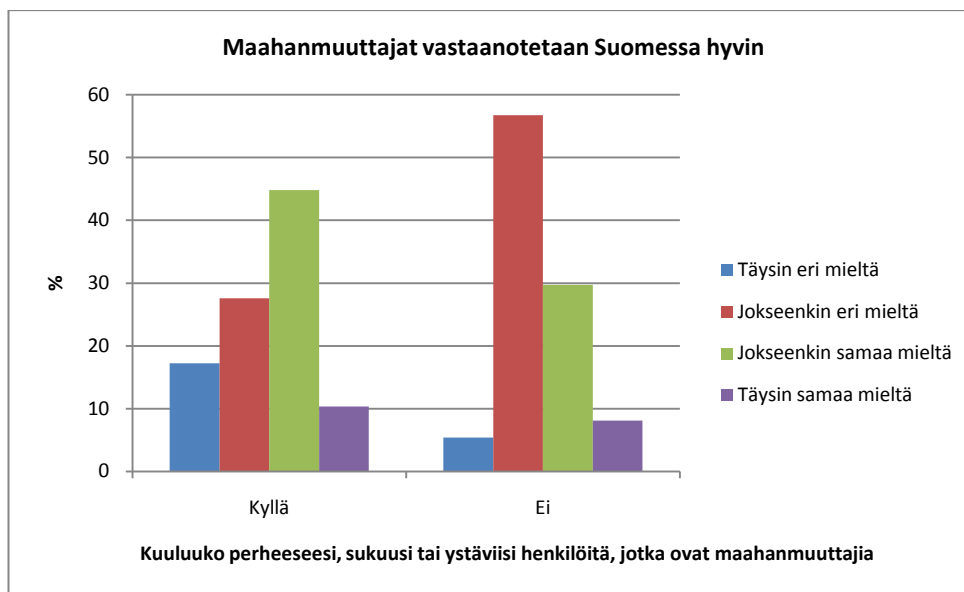
Magdaleena Jaakkolan vuosina 1987–2003 tekemien asennetutkimusten mukaan naiset suhtautuivat kaikkina tutkimusajankohtina positiivisemmin pakolaisiin ja maahanmuuttajiin kuin miehet. Tutkimuksessa todettiin myös koulutustason vaikuttavan tutkimuksiin osallistuneiden suhtautumiseen. (Jaakkola 2005, 22, 49.) Myös hänen uudemmissa tutkimuksissaan Jaakkola on uudelleen todennut naisten ja miesten välillä olevan eroja ja naisten suhtautumisen olevan positiivisempaa (Petrell 2007). Mistä siis johtuu, että naisten suhtautuminen on yleisesti positiivisempaa kuin miesten?

Tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan tytöt ja pojat lähtevät kouluttautumaan eri tavoin ja nuoret naiset ovat korkeammin koulutettuja kuin nuoret miehet (Tilastokeskus 2005). Kuten erikoistutkija Magdaleena Jaakkolan tutkimuksista selvisi, myös koulutustaso vaikuttaa suhtautumiseen, joten tämä saattaisi olla osasyynä suhtautumiseroihin. Oman kyselymme vastaajat ovat kuitenkin kaikki lukio-opiskelijoita, joten koulutustasoeroilla ei voida selittää asenne-eroja tässä tapauksessa. Kysymyksessä kolme kysyimme nuorten uskomusta siitä, suhtautuvatko heidän vanhempansa myönteisesti maahanmuuttajiin. Naisvastaajista jopa 89 % uskoi vanhempiensa suhtautuvan myönteisesti maahanmuuttajiin, kun taas miehistä 20 % vähemmän uskoi niin. Lieneekö vanhempien suhtautumisella vaikutusta nuorten asenteisiin, vai ajattelevatko naiset luonnostaan positiivisemmin? Tutkimuksemme ja kyselymme eivät kuitenkaan ole tarpeeksi kattavia, jotta voisimme tehdä jonkinlaisia johtopäätöksiä siitä, mistä erot sukupuolten välillä johtuvat.

4.3 Vastaajan lähipiiriin kuuluvien maahanmuuttajien vaikutus vastaajan mielipiteisiin maahanmuutosta

Halusimme tutkia, vaikuttaako vastaajan mielipiteisiin se, kuuluuko hänen lähipiiriinsä maahanmuuttajia. Vastaajista vain 28 % lähipiiriin eli perheeseen, sukuun tai ystäviin kuului yksi tai useampi maahanmuuttaja. Jäljelle jääneistä 92 % hyväksyisi lähipiiriinsä maahanmuuttajan. Erikoistutkija Magdaleena Jaakkola (2005, 32) on todennut, että ryhmien väliset ennakkoluulot vähenevät, kun niiden väliset kontaktit lisääntyvät. Tämä tunnetaan myös kontaktihypoteesina. Jaakkola (2005, 30) on tutkinut, että suomalaisten henkilökohtaiset kontaktit maahanmuuttajiin ovat yleistyneet. Vuonna 2003 tehdyssä tutkimuksessa ne työnantajat, jotka tunsivat henkilökohtaisesti maahanmuuttajia, suhtautuivat ulkomaalaisiin työnhakijoihin positiivisemmin kuin ne, jotka eivät tunteneet. Tämä tukee kontaktihypoteesia. (Jaakkola 2005, 30, 32.)

Niiden kyselyyn vastanneiden välillä, joiden lähipiiriin kuului, tai ei kuulunut maahanmuuttajia, vastauksissa ei yleisesti ottaen näkynyt huomattavia eroja mielipiteissä. Kuitenkin ne, joiden lähipiiriin kuului maahanmuuttajia, ajattelivat Suomen vastaanottavan maahanmuuttajat paremmin kuin ne vastanneet, joiden lähipiiriin ei kuulunut maahanmuuttajia. Yli puolet niistä vastanneista, joiden lähipiiriin kuului maahanmuuttajia, oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. 62 % niistä, joiden lähipiirissä ei ollut maahanmuuttajia, oli jokseenkin tai täysin eri mieltä väittämän kanssa (kuvio 6). Aiempien tutkimusten valossa voimme päätellä, että tutkimuksemme otos ei ole kuitenkaan tarpeeksi kattava pystyäksemme tekemään uusia johtopäätöksiä pelkästään kyselymme tuloksiin pohjautuen.

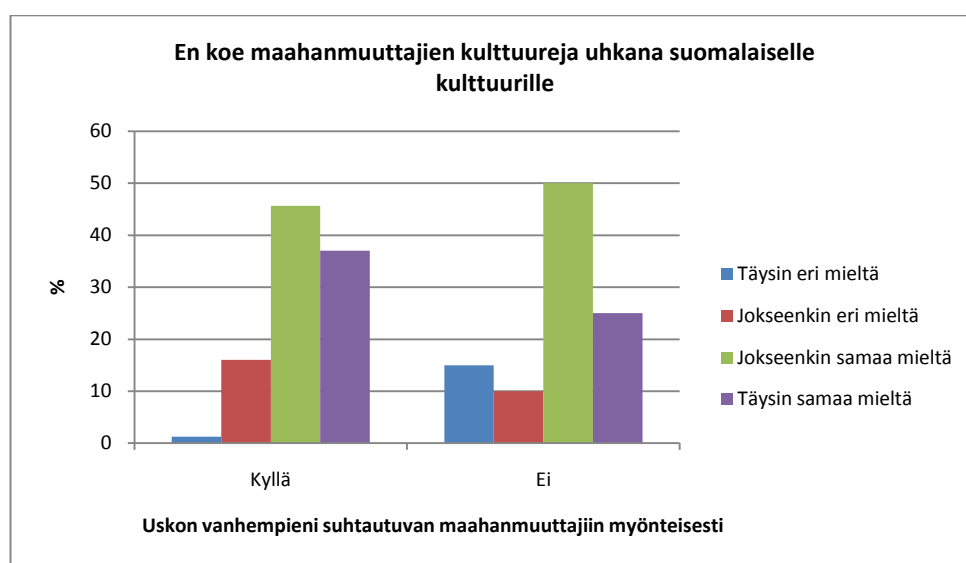
Kuvio 6. Vastaajan lähipiiriin kuuluvien maahanmuuttajien vaikutus siihen, vastaanotetaanko hänen mielestään maahanmuuttajat Suomessa hyvin.

4.4 Vanhempien oletetun suhtautumisen vaikutus vastaajan omiin mielipiteisiin

Tutkimme, vaikuttiko vanhempien oletettu suhtautuminen maahanmuuttajia kohtaan vastaajan omiin mielipiteisiin. Halusimme tutkia tätä, sillä asenteet kotona voivat vaikuttaa merkittävästi nuorten omiin mielipiteisiin ja asenteisiin. Kaikista vastaajista 80 % uskoi vanhempiensa suhtautuvan myönteisesti maahanmuuttajiin. Lukiolaisista iso osa asuu vielä kotona vanhempiensa luona, joten he ovat vielä vanhempiensa läheisessä vaikutuspiirissä. Sosiaali- ja terveysturvan vuonna 2007 tekemän tutkimuksen mukaan jopa yli 90 % lukiolaisista asuu vielä vanhempiensa kanssa samassa taloudessa. (Hämäläinen 2007.)

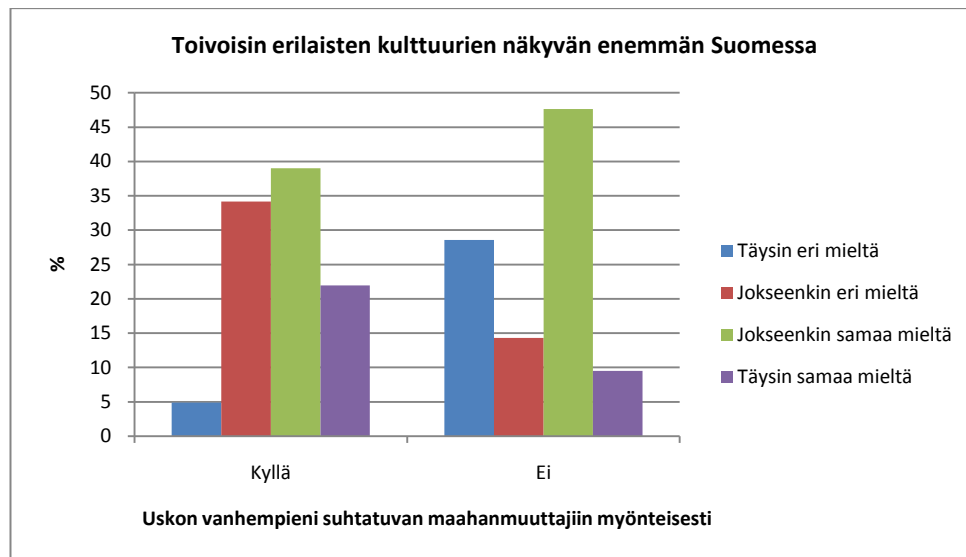
Lapsen sosiaalistaminen yhteiskuntaan alkaa perheessä vanhempien kautta. Jo lapsesta asti kotikasvatus antaa perustan nuoren arvoille ja asenteille, jotka muokkaavat hänen myöhempää käyttäytymistään. Näin ollen vanhempien asenteella on suoraa vaikutusta myös nuoren käsityksiin yleisellä etnisten asenteiden tasolla. (Miettinen 2009, 2, 24.) Yleisesti niillä kyselyyn vastanneista, jotka uskoivat vanhempiensa suhtautuvan positiivisesti maahanmuuttajiin, oli myös itsellä myönteisempi asenne maa-

hanmuuttajia kohtaan. Erot eivät olleet todella merkittäviä, mutta niitä oli kuitenkin havaittavissa. Esimerkiksi kysymyksessä kaksikymmentäkolme kysyttiin, kokevatko vastaajat maahanmuuttajien kulttuurit uhkana suomalaiselle kulttuurille. Niistä vastanneista, jotka uskoivat vanhempiansa suhtautuvan hyvin maahanmuuttajiin, 37 % ei kokenut maahanmuuttajien kulttuureja ollenkaan uhkana suomalaiselle kulttuurille. Vain 1 % koki maahanmuuttajien kulttuurit uhkana suomalaiselle kulttuurille, kun taas niistä vastaajista, jotka eivät uskoneet vanhempiansa suhtautuvan hyvin maahanmuuttajiin, 15 % koki maahanmuuttajien kulttuurit uhkana suomalaiselle kulttuurille (kuvio 7).

Kuvio 7. Vanhempien oletetun suhtautumisen merkitys siihen, kokeeko vastaaja maahanmuuttajien kulttuureja uhkana suomalaiselle kulttuurille.

Myös kysymyksessä kaksikymmentäyksi oli huomattavissa eroja asenteissa. Kaikista vastanneista 42 % toivoisi erilaisten kulttuurien näkyvän enemmän Suomessa. Vain 9 % oli täysin eri mieltä (kuvio 8). 29 % niistä vastaajista, jotka uskoivat vanhempiansa suhtautuvan kielteisesti maahanmuuttajiin, ei toivonut erilaisten kulttuurien näkyvän enemmän Suomessa. Niistä vastaajista, jotka uskoivat vanhempiansa suhtautuvan myönteisesti maahanmuuttajiin, 22 % toivoi erilaisten kulttuurien näkyvän enemmän Suomessa ja 39 % oli asiasta jokseenkin samaa mieltä. Voimme siis tulosten pohjalta päätellä, että vanhempien suhtautuminen vaikuttaa ainakin osittain nuorten omiin asenteisiin.

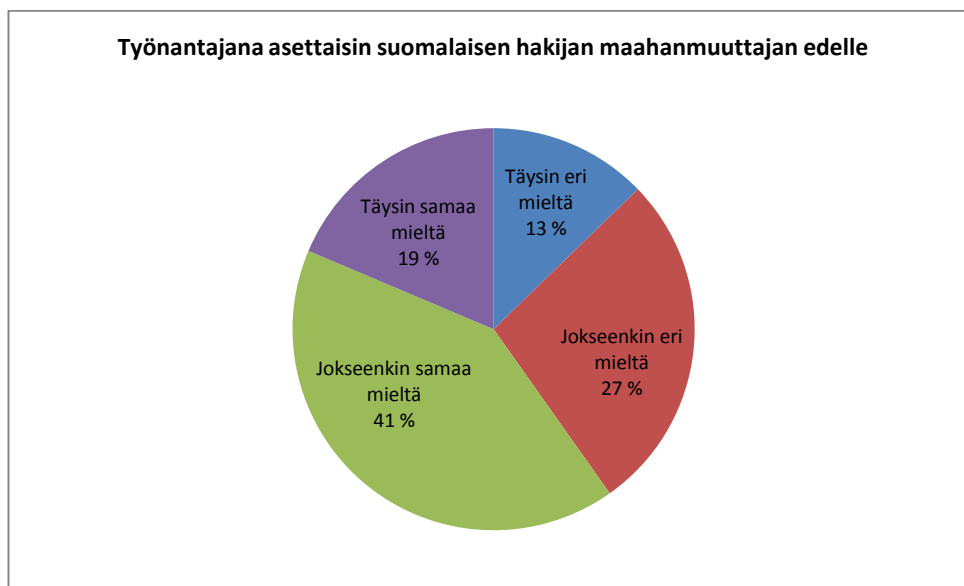

Kuvio 8. Vanhempien oletetun suhtautumisen merkitys siihen, toivooko vastaaja erilaisten kulttuurien näkyvän enemmän Suomessa.

4.5 Suhtautuminen maahanmuuttajiin työntekijöinä

Erikoistutkija Magdalena Jaakkolan (2009, 22) mukaan vuonna 2007 suomalaiset suhtautuivat ulkomaalaisen työvoiman vastaanottamiseen positiivisemmin kuin aikaisempina vuosina tehdyissä tutkimuksissa. Sisäasiainministeriön selvityksen mukaan maahanmuuttajien työllisyystilanne on parantunut, mikä näkyy siinä, että yhä useampi maahanmuuttaja työllistyy suoraan tai hakeutuu opiskelemaan. Silti maahanmuuttajien työttömyysaste on yhä noin kolminkertainen kantaväestöön nähden. (Petrell 2009, 19.) Tilastokeskuksen 2003 julkaiseman tutkimuksen mukaan moni maahanmuuttaja oli kokenut syrjintää työtä hakiessaan. Maahanmuuttajien uhritutkimuksessa vuonna 2001 joka toinen maahanmuuttaja ilmoitti, ettei ollut saanut jotakin työpaikkaa maahanmuuttajataustansa vuoksi. Tutkimuksen mukaan maahanmuuttajista somalit olivat kohdanneet syrjintää työnhakutilanteissa eniten ja useimmiten. (Pohjanpää ym. 2003, 72.) Omassa selvityksessämme Porin suomalaisen yhteislyseon toisen vuoden oppilaista enemmistö, 60 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että he asettaisivat suomalaisen työnhakijan maahanmuuttajan edelle (kuvio 9). Kuitenkin kyselyyn vastanneista 62 % oli jokseenkin samaa mieltä

siitä, että maahanmuuttajat ovat tärkeä lisätyövoima Suomelle ja vain 18 % jokseenkin eri mieltä.

Kuvio 9. Työnantajana asettaisin suomalaisen hakijan maahanmuuttajan edelle.

Kyselymme kahdeksas kysymys oli avokysymys, johon osa oli kommentoinut maahanmuuttajien ja varsinkin somalien olevan epätoivottuja naapureita, työkavereita tai koulukavereita. Eräässä kommentissa sanottiin seuraavasti:

”mamut (maahanmuuttajat), somalit, romanit, rätipäät, terroristei/sossupummei jokane” – Mies 7.

Kysymyksessä kolmetoista väitimme, että maahanmuuttajat tekevät vähemmän töitä kuin suomalaiset. Vastaajien mielipiteet jakaantuivat tasaisesti, puolet oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja puolet oli jokseenkin tai täysin eri mieltä. Työllisyystilanne on Suomessa parantunut 1990-luvun laman jälkeen. Maahanmuuttajien työttömyysaste on kantaväestöön nähden noin kolminkertainen, erityisen korkea työttömyysaste on muun muassa Somalian, Irakin ja Iranin kansalaisilla. Maahanmuuttajilla on kuitenkin yleensä jonkinlainen koulutus suoritettuna, pakolaiset ovat poikkeuksellisesti vähän koulutettuja. Tämä saattaa osittain johtua siitä, että tilastokeskuksen rekisteristä ei saa kattavia tietoja maahanmuuttajien ulkomailla suoritetuista koulutuksista, josta johtuen koulutustaso on jäänyt tuntemattomaksi. Suomen väestö on kuitenkin vanhenemassa, joten työvoiman saatavuusongelmien ratkaisemi-

sessä maahanmuuttajien kotouttamisen ja työllistymisen merkitys lisääntyy. Maahanmuuttajista jopa 79 % on työikäisiä ja heillä on korkea motivaatio päästä työmarkkinoille. (Petrell 2009, 18–19.)

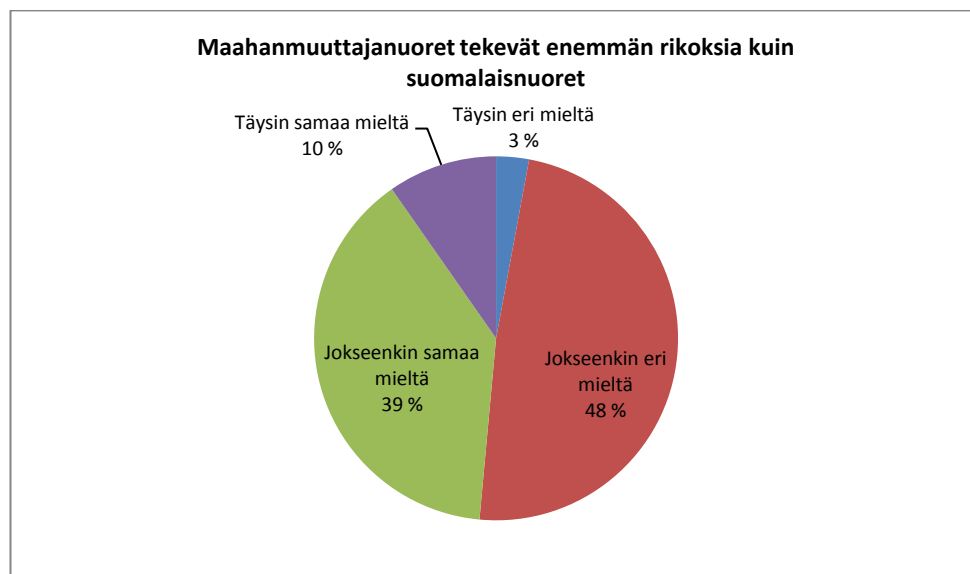
Jos maahanmuuttajiin siis suhtaudutaan ennakkoluuloisesti työnhakijoina ja suomalaiset työnhakijat asetetaan etusijalle, kuinka maahanmuuttajat voivat saada töitä? Jos maahanmuuttajat eivät voi saada töitä, eivät he myöskään voi tehdä töitä, jolloin heidän pitää elää Suomen valtion tuella. Olemmeko me suomalaiset siis joutuneet ikävään oravanpyörään, jossa ajattelemme maahanmuuttajista ennakkoluuloisesti ja samalla vahvistamme ennakkoluuloamme oman käyttäytymisemme kautta? Työttömyys maahanmuuttajien keskuudessa voi aiheuttaa rikollisuutta, mikä taas näkyy Suomen rikostilastoissa.

4.6 Stereotyyppien vaikutus nuorten asenteisiin

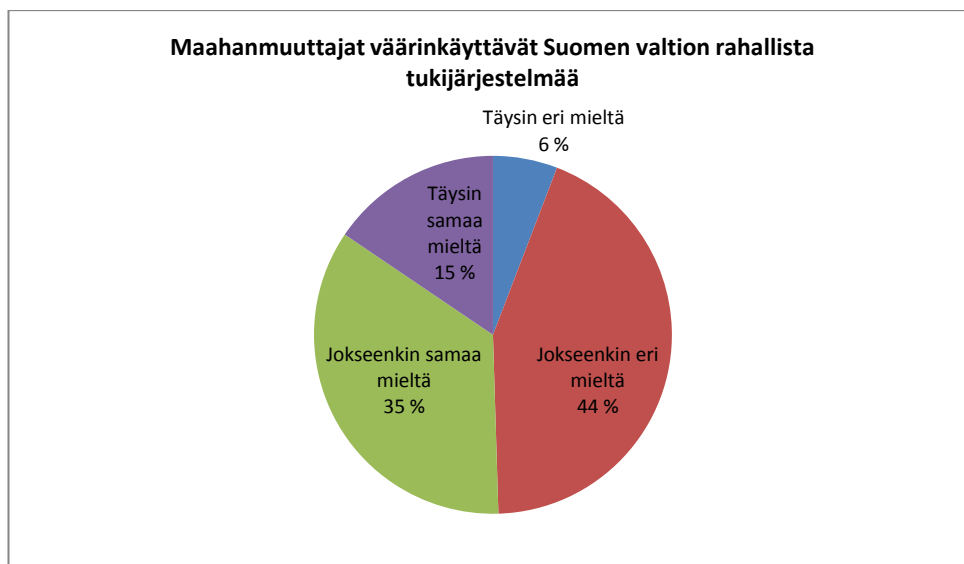
Yhtenä tutkimuskysymyksenämme oli kysymys siitä, uskovatko nuoret stereotyyppisiin maahanmuuttajista. Helsingin yliopiston professori Antti Oulasvirran (2002, 2) mukaan epätietoisuuden vallitessa, esimerkiksi kohdatessa vieraan kulttuurin edustajan kanssa, jonka taustoja tai tapoja ei tunneta, ihminen pyrkii yleistämään ja yksinkertaistamaan luodakseen jonkin tulkinnan tuntemattomasta. Kohdatessaan vieraan kulttuurin edustajan, ihminen tarkastelee tätä stereotyyppien valossa. Stereotyyppit rakentuvat muun muassa tiedotusvälineiden ja havaintojen välittämästä informaatiosta. (Oulasvirta, 2002, 2-3.) Kuten edellä kappaleessa 4.1 Nuorten yleinen suhtautuminen huomattiin, avokysymyksen kahdeksan vastausten perusteella nuoret uskovat yhä edelleen joihinkin stereotyyppisiin. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta stereotyyppiästä on muun muassa islaminuskoihin liitetty terrorismin pelko.

Väittämän yksitoista vastauksista voidaan huomata, että vastaajista noin puolet oli jokseenkin eri mieltä siitä, että maahanmuuttajanuoret tekevät enemmän rikoksia kuin suomalaisnuoret, mutta 39 % oli kuitenkin jokseenkin samaa mieltä (kuvio 10). Seuraavassa väittämässä vastaajista 61 % oli jokseenkin eri mieltä ja 16 % täysin eri mieltä siitä, että maahanmuuttajanuoret käyttäisivät enemmän huumeita kuin suoma-

laisnuoret. Väittämässä kolmetoista väitimme, että maahanmuuttajat tekevät vähemmän töitä kuin suomalaiset. Vastaukset jakaantuivat hyvin tasaisesti, vastaajista 38 % oli jokseenkin samaa mieltä ja 37 % jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Väittämässä neljätoista puolet vastaajista oli jokseenkin eri mieltä siitä, että suomalaiset ovat ahkerampia kuin maahanmuuttajat. 25 % oli jokseenkin samaa mieltä ja 17 % täysin eri mieltä. Väittämä viisitoista jakoi vastaajien mielipiteet niin, että 35 % oli jokseenkin samaa mieltä ja 44 % jokseenkin eri mieltä siitä, että maahanmuuttajat väärinkäyttävät Suomen valtion rahallista tukijärjestelmää (kuvio 11). Kuten edellä mainittujen väittämien yhdestätoista viiteentoista vastauksista ilmenee, vahvaa uskoa maahanmuuttajiin liitettyihin stereotypioihin ei nuorten keskuudessa ollut havaittavissa. Vastauksista voi myös huomata, että nuoret eivät olleet kärkkäitä vastaustensa kanssa, vaan valitsivat ”jokseenkin” vaihtoehdon useimmiten. Tämä saattaa kertoa joko siitä, että nuoret eivät ole vielä täysin muodostaneet omaa mielipidettään näistä asioista tai siitä, että nuoret eivät tiedä näistä asioista tarpeeksi.

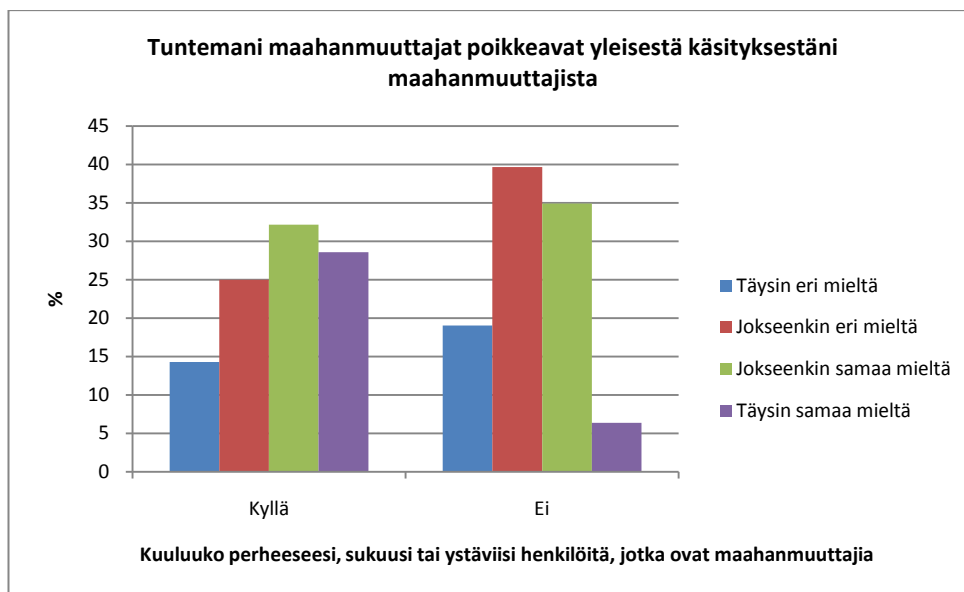

Kuvio 10. Maahanmuuttajanuoret tekevät enemmän rikoksia kuin suomalaisnuoret.

Kuvio 11. Maahanmuuttajat väärinkäyttävät Suomen valtion rahallista tukijärjestelmää.

Kysyimme vastaajilta, kuuluuko heidän lähipiiriinsä maahanmuuttajia. Vastaajista 28 % lähipiiriin kuului yksi tai useampi maahanmuuttaja. Niistä vastanneista, joiden lähipiiriin kuului yksi tai useampi maahanmuuttaja, 61 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että heidän tuntemansa maahanmuuttajat ovat erilaisia kuin muut maahanmuuttajat. Niistä vastanneista, joiden lähipiiriin ei kuulunut maahanmuuttajia, mutta jotka kuitenkin tuntevat jonkun maahanmuuttajan, 41 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa (kuvio 12). Voimmeko näistä vastauksista siis päätellä, että stereotypiat vaikuttavat nuorten asenteisiin kuitenkin jollain tasolla? Nuorilla saattaa siis olla jokin henkilökohtainen, yleinen ja stereotyyppinen käsitys maahanmuuttajista, joka on luotu median ja yhteiskunnan vaikutuksesta, mutta he eivät ajattele tuntemiensa tai lähipiiriinsä kuuluvien maahanmuuttajien olevan samanlaisia kuin tämä yleinen käsitys. Sitä, miten nuoret kokevat tuntemiensa maahanmuuttajien olevan erilaisia, emme voi tietää. Saadaksemme kattavamman vastauksen kysymykseen siitä, uskovatko nuoret stereotypioihin, meidän pitäisi selvittää asiaa lisää ja monipuolisemmin uudella kyselyllä.

Kuvio 12. Vastaajan lähipiiriin kuuluvien maahanmuuttajien vaikutus vastaajan mielipiteeseen siitä, poikkeavatko tutut maahanmuuttajat hänen yleisestä käsityksestään maahanmuuttajista.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Selvityksemme kohderyhmänä oli Porin suomalaisen yhteislyseon toisen vuoden opiskelijat. Keräsimme opinnäytetyömme aineiston kyselytutkimuksena. Selvityksessämme kartoitimme Porin lukioikäisten suhtautumista maahanmuuttajiin. Tavoitteenamme oli selvittää erityisesti suhtautuvatko porilaiset lukioikäiset nuoret positiivisesti maahanmuuttajiin ja uskovatko he erilaisia stereotyyppioita, joita maahanmuuttajiin yhdistetään. Opinnäytetyömme teoreettisena lähtökohtana olivat Nuorisobarometri 2005 sekä Magdalena Jaakkolan tutkimukset.

Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin on viime vuosina muuttunut yhä positiivisemmaksi, mutta nuorten asenteet ovat tutkimusten mukaan koventuneet. Selvityksemme tuloksista kävi kuitenkin ilmi, että kyselyyn vastanneet nuoret suhtautuvat melko myönteisesti maahanmuuttajiin. Avokysymyksen kahdeksan vastausten perusteella ennakkoluuloja ja negatiivista suhtautumista maahanmuuttajia kohtaan esiintyi

nuorten keskuudessa, mutta melko vähän. Suurin osa ennakkoluuloista kohdistui romaneihin, jotka eivät ole maahanmuuttajia. Maahanmuuttajista eniten negatiivisia tunteita herättivät somalit sekä Lähi-idästä muuttaneet. Selvityksemme perusteella nuoret olivat sitä mieltä, että maahanmuuttajiin kohdistuu rasismia ja heitä syrjitään. Selvityksestä ilmeni, että sukupuolella oli merkitystä asennoitumiseen maahanmuuttajia kohtaan.

Kontaktihypoteesin mukaan kontaktit maahanmuuttajien kanssa lisäävät positiivista suhtautumista heihin. Omassa selvityksessämme ei kuitenkaan ollut merkittävää eroa havaittavissa niiden nuorten välillä, joiden lähipiiriin kuului tai ei kuulunut maahanmuuttajia. Vanhempien oletetulla positiivisella suhtautumisella oli selvityksemme mukaan positiivinen vaikutus nuorten asenteisiin. Tuloksista kävi myös ilmi, että nuorten suhtautuminen maahanmuuttajiin oli varauksellista oletetussa työelämässä. Avokysymysten neljä ja kahdeksan vastauksista selvisi, että nuoret uskovat osittain maahanmuuttajiin liitettyjä stereotypioita. Stereotypioihin uskomista mittaavista väittämistä ei kuitenkaan voinut päätellä, että nuoret uskoisivat niihin vahvasti. Selvityksemme ei ollut tarpeeksi kattava vastatakseen tähän kysymykseen tarpeeksi hyvin, jotta voisimme tehdä luotettavia johtopäätöksiä.

Motivaatiomme tehdä tämä selvitys pohjautui kiinnostukseemme maahanmuuttajia kohtaan sekä haluamme selvittää nuorten suhtautumista heitä kohtaan. Maahanmuuttajat aihealueena kiinnostaa meitä, sillä toivomme tulevaisuudessa tekevämme töitä maahanmuuttajien parissa. Maahanmuuttajat ovat selvityksen kohteena mielenkiintoinen myös siksi, että se on ajankohtainen aihe ja herättää ihmisissä erilaisia reaktioita ja jakaa mielipiteet. Nuoret suhtautuivat selvityksemme mukaan mielestämme yllättävän positiivisesti maahanmuuttajiin. Olimme yllättyneitä nuorten positiivisesta suhtautumisesta, sillä olimme tutustuneet viimeaikaisiin tutkimuksiin, joiden mukaan nuorten asenteet maahanmuuttajia kohtaan ovat koventuneet. Selvityksemme koski kuitenkin vain yhden Porin lukion toisen vuoden opiskelijoiden suhtautumista, joten tuloksia ei voi yleistää kuvaamaan kaikkien porilaisten nuorten asenteita. Tulokset voivat kuitenkin olla suuntaa antavia ja toivomme, että tulevaisuudessa porilaiset nuoret suhtautuisivat yhä positiivisemmin maahanmuuttajiin.

Lopuksi haluamme todeta, että opinnäytetyön tekeminen oli haasteellinen kokemus, joka vaati paljon aikaa, omistautumista ja perehtymistä aiheeseen. Haasteellisin osuus oli teoriapohjan ja kyselylomakkeen luominen. Useaan otteeseen opinnäytetyötä tehdessä tulimme siihen tulokseen, että opimme prosessin kautta jatkuvasti, ja jos nyt tekisimme työn uudelleen, siitä tulisi erilainen. Tulosten analysoinnin ja purun yhteydessä syntyi monia lisäkysymyksiä, joita olisimme voineet liittää kyselyyn saadaksemme kattavamman selvityksen nuorten asenteista. Toivomme kuitenkin, että selvityksemme tuo lukijoilleen jotain uutta ja ajattelemisen arvoista sekä herättää pohtimaan omaa suhtautumistaan maahanmuuttajiin.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. 2005. Olemme muuttaneet : näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Väestöliitto. Viitattu 28.1.2011.

<http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/e5d9104616e4dba785d81beef65aa86/1297255287/application/pdf/490819/Olemmemuuttaneet.pdf>

Ellilä, M. 2009. Apartheidia Suomen kouluissa. Suomalian sanomat. Blogi 20.11.2009. Viitattu 28.1.2011.

<http://suomaliensanomat.blogspot.com/2009/11/apartheidia-suomen-kouluissa.html>

Ellonen, N. 2006. Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2005. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu.

Mölsä, J. 2008. Uuden opetusministerin mielestä Suvivirsi kuuluu kouluun. Helsingin Sanomat 19.12.2008. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.hs.fi/politiikka/artikkeli/Uuden+opetusministerin+mielest%C3%A4+Suvivirsi+kuuluu+kouluun/1135242195696>

Hämäläinen, U., Juutilainen, V-P., Hellsten, K. 2007. Lukiolaisten ja ammatillista perustutkintoa suorittavien elämäntilanne ja toimeentulo. Kansaneläkelaitos. Viitattu 27.1.2011.

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/110607143710EK/\\$File/tutkimuksia87.pdf?OpenElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/110607143710EK/$File/tutkimuksia87.pdf?OpenElement)

Jaakkola, M. 1999. Maahanmuutto ja etniset asenteet : suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin 1987-1999. Helsinki: Työministeriö.

Jaakkola, M. 2005. Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987-2003. Helsinki: Työministeriö.

Jaakkola, M. 2009. Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta : asennemuutokset 1987-2007. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Jaakonaho, T. 2010. Katainen tuoitui joulujuhlakeskustelusta. Helsingin Sanomat 17.12.2010. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.hs.fi/politiikka/artikkeli/Katainen+tuoitui+joulujuhlakeskustelusta/1135262463023>

Jasinkaja-Lahti, I., Liebkind, K. & Vesala, T. 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa : Maahanmuuttajien kokemuksia. Helsinki: Gaudeamus.

Joronen, M. 2008. Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2007. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 72/2008. Viitattu 31.1.2011.

[http://www.poliisi.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/raportteja72_joronen/\\$file/raportteja72_joronen.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/raportteja72_joronen/$file/raportteja72_joronen.pdf)

Lepola, O. & Villa, S. 2007. Syrjintä Suomessa 2006. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.

Miettinen, J. 2009. Polkuja suvaitsevaisuuteen ja etnosentrismiin : nuorten etniset asenteet kahdessa Kuopiolaisessa yläkoulussa. Kuopion Yliopisto. Viitattu 27.1.2011.

<http://www.kampus.uku.fi/gradut/2009/7928.pdf>

Monikulttuurinen ohjausklinikka 2011. Monikulttuurisuus. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 2.2.2011.

<http://www.jyu.fi/mclinic/mover/teoria/monikulttuurisuus.php>

Muutos 2011, 2011. Viitattu 28.1.2011.

http://www.muutos2011.fi/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=72

Muutos 2011, 2011. Tavoiteohjelma. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.muutos2011.fi/pdf/Tavoiteohjelma.pdf>

Oulasvirta, A. 2002. Stereotyyppiä ja rasismi. Helsingin yliopisto. Viitattu 9.2.2011.

<http://www.cs.helsinki.fi/u/oulasvir/pubs/oulasvirta-rasismi.pdf>

Palander, J. 2010. Siirtolaisuuden tutkimuksen tuulia Meksikosta : Maahanmuuttajien rikollisuuden psykologiaa Suomessa. Siirtolaisuusinstituutti. Siirtolaisuus Migration –lehti 3/2010. Viitattu 1.2.2011.

http://www.migrationinstitute.fi/art/pdf/SM_2010_3.pdf

Petrell, N. 2007. Pääkaupunkiseudun nuoret naiset suvaitsevaisempia, maalla nuoret miehet ennakkoluuloisia. Asenteet muuttuneet myönteisemmiksi. Monitori-lehti 4/2007. Sisäasiainministeriö. Viitattu 26.1.2011.

<http://www.intermin.fi/intermin/periodic.nsf/pid/1200747>

Pohjanpää, K., Paananen, S. & Nieminen, M. 2003. Maahanmuuttajien elinolot : Venäläisten, virolaisten, somalialaisten ja vietnamilaisten elämää Suomessa 2002. Helsinki: Tilastokeskus.

Saarakkala, V-M. 2011. Arvomaailmamme. Perussuomalainen puolue. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.perussuomalaiset.fi/arvomaailmamme>

Salonen, A. & Villa, S. 2006. Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2005. Helsinki: Ihmisoikeusliitto.

Seudullinen monikulttuurinen tietopalvelukeskus SELMA 2011. Viitattu 28.1.2011.

http://www.selma-net.fi/page.asp?notice=1& item_id=1235

Shaheen, K. 2010. The burqa is not a religious symbol: FNC member. The National –lehti 8.10.2010. Viitattu 1.2.2011.

<http://www.thenational.ae/news/uae-news/the-burqa-is-not-a-religious-symbol-fnc-member>

Simola, R. & Heikkinen, K. 2003. Monenkirjava rasismi. Joensuu: Joensuu University Press.

Sisäasianministeriö 2011. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.intermin.fi/intermin/home.nsf/Pages/C68572B4E4722D7FC22575E10020247D>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010. Viitattu 9.2.2011.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/68ED832793E78AF5C22575EF003AD029?OpenDocument&lang=FI>

Tilastokeskus 2005. Tiedote 7.3.2005. Viitattu 26.01.2011.

http://www.stat.fi/ajk/tiedotteet/v2005/tiedote_011_2005-03-07.html

Ulkomaalaislaki 301/2004. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>

Vasemmistonuoret 2007. Vasemmistonuorten maahanmuutto- ja maahanmuuttajapoliittinen asiakirja 22.4.2007. Viitattu 28.1.2011.

<http://www.vasemmistonuoret.fi/?/asiakirjat/maahanmuuttopolitiikka/>

Wilska, T-A. 2005. Erilaiset ja samanlaiset : Nuorisobarometri 2005. Helsinki: Nuorisosiain neuvottelukunta.

KYSELYLOMAKE PORIN PSYL:IN 2. VUODEN
OPISKELIJOILLE

Vastaa kysymyksiin ympyröimällä valitsemasi vaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus.

Jos olet itse maahanmuuttajataustainen, kiitämme ajastasi, mutta et kuulu kohderyhmäämme.

Kyselyssä käytämme termiä maahanmuuttaja, jolla tarkoitamme henkilöä joka on muuttanut Suomeen esimerkiksi pakolaisena, työn tai avioliiton vuoksi tms. Jos henkilön vanhemmat ovat maahanmuuttajia, lasketaan tämä maahanmuuttajataustaiseksi.

Sukupuoli: NAINEN MIES

1. Kuuluuko perheeseesi, sukuusi tai ystäviisi henkilöitä, jotka ovat maahanmuuttajia? KYLLÄ EI

2. Jos perheeseesi, sukuusi tai ystäviisi ei kuulu yhtään maahanmuuttajaa, hyväksyisitkö tähän lähipiiriisi maahanmuuttajan? KYLLÄ EI

3. Uskon vanhempieni suhtautuvan maahanmuuttajiin myönteisesti. KYLLÄ EI

4. Italiassa ja Ranskassa burkhan (=kangasasuste, joka peittää koko vartalon kasvoineen tai jättäen osan kasvoista näkyviin) käyttö on yleisillä paikoilla kielletty.

Pitäisikö burkhan käyttö yleisillä paikoilla kieltää myös Suomessa?

KYLLÄ EI

Miksi? _____

5. Mielestäni suomalaiset kohtelevat maahanmuuttajia eri tavalla kuin muita suomalaisia.

KYLLÄ EI

Miten? _____

6. Suomalaiset ovat ennakkoluuloisia maahanmuuttajia kohtaan.

KYLLÄ EI

7. Pidän mahdollisena, että tuleva puolisoni on maahanmuuttaja.

KYLLÄ EI

8. Onko jokin kansallisuus tai etninen ryhmä, johon kuuluvaa henkilöä en toivoisi naapurikseni/työkaverikseni/koulukaverikseni? Miksi?

Sinulle esitetään seuraavaksi maahanmuuttajiin liittyviä väittämiä. Valitse vastausvaihtoehto sen mukaan, missä määrin olet samaa mieltä tai eri mieltä väittämän kanssa.

1 = täysin eri mieltä

2 = jokseenkin eri mieltä

3 = jokseenkin samaa mieltä

4 = täysin samaa mieltä

9. Suomeen tulisi muuttaa lisää maahanmuuttajia. 1 2 3 4

10. Suomen valtion tulisi myöntää enemmän oleskelulupia ja turvapaikkoja pakolaisille. 1 2 3 4

11. Maahanmuuttajanuoret tekevät enemmän rikoksia kuin suomalaisnuoret. 1 2 3 4

12. Maahanmuuttajanuoret käyttävät enemmän huumeita/päihteitä kuin suomalaisnuoret. 1 2 3 4

13. Maahanmuuttajat tekevät vähemmän töitä kuin suomalaiset. 1 2 3 4

14. Suomalaiset ovat ahkerampia kuin maahanmuuttajat. 1 2 3 4

LIITE 1

15. Maahanmuuttajat väärinkäyttävät Suomen
valtion rahallista tukijärjestelmää. 1 2 3 4
16. Tuntemani maahanmuuttajat poikkeavat yleisestä
käsityksestäni maahanmuuttajista. 1 2 3 4
17. Maahanmuuttajat ovat tärkeä lisätyövoima. 1 2 3 4
18. Työnantajana asettaisin suomalaisen hakijan
maahanmuuttajan edelle. 1 2 3 4
19. Maahanmuuttajille kuuluvat samat edut kuin
suomalaisille. 1 2 3 4
20. Kaikkia ihmisiä tulee kunnioittaa, vaikka heillä olisi
eri uskonto kuin itsellä. 1 2 3 4
21. Toivoisin erilaisten kulttuurien näkyvän enemmän
Suomessa. 1 2 3 4
22. Maahanmuuttajat vastaanotetaan Suomessa hyvin. 1 2 3 4

LIITE 1

23. En koe maahanmuuttajien kulttuureja uhkana suomalaiselle kulttuurille.

1 2 3 4

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Hanna Vaurio ja Maija Saarivuori

044-5481594

040-8217102

Rehtori Kari Mäntylä

Tasavallankatu 4

28130 Pori

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Olemme Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoita. Opiskelemme sosionomi- (AMK)-tutkintoa, suuntautumisvaihtoehtona erityisryhmien ohjaus.

Opintoihin kuuluu opinnäytetyö, jonka laajuus on 15 opintopistettä (= 10 opintoviikkoa). Olemme edenneet opinnoissamme vaiheeseen, jossa opinnäytetyön tekeminen on ajankohtaista.

Meitä kiinnostaa lukioikäisten nuorten suhtautuminen maahanmuuttajiin.

Tarkoituksenamme on kerätä tutkimusaineisto lomakekyselyn avulla. Toiveemme on saada vastauksia mahdollisimman monelta Porin Psyl lukion 2. vuosikurssin opiskelijalta. Vastaukset käsittelemme luottamuksellisesti, teemme kyselyn nimettömänä joten tuloksista ei luonnollisestikaan ilmene vastaajan henkilöllisyys.

Suoritamme kyselyn 13.1.2011. Opinnäytetyö on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2011 keväällä.

Opinnäytetyömme ohjaaja on Pasi Kumpulainen.

Porissa 13.01.2011

Yhteistyöterveisin

Nimi _____

Maija Saarivuori

Nimi _____

Hanna Vaurio

Annan suostumukseni kyselyn suorittamiseen PSYL -lukiossa.

Nimi _____

Kari Mäntylä